

Statliga företag

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 2013 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2012/13:140). Utskottet föreslår att regeringens skrivelse läggs till handlingarna.

I betänkandet behandlas vidare nittionio motionsyrkanden. Motionsyrkandena rör bl.a. förvaltning av statliga företag, företagens arbete med riktlinjer och policyer, Vattenfall AB:s uppdrag, en granskningskommission om Vattenfalls köp av Nuon och Sveaskog AB:s arrendepriiser. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. I tio olika reservationer från företrädarna för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet följs vissa yrkanden upp.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Utskottets överväganden	7
Statliga företag	7
Skrivelsen	7
Motionerna	8
Inledning	8
Motioner om förvaltning av statliga företag	8
Motioner om försäljning av företag med statligt ägande	12
Vissa kompletterande uppgifter	13
Tidigare riksdagsbehandling	13
Information i budgetpropositionen	14
Försäljningsbemyndiganden	16
Löner för ledande befattningshavare inom statliga företag	16
Telia Sonera AB	17
Akademiska Hus AB	17
Vattenfall AB	18
Sveaskog AB	27
Utskottets ställningstagande	28
Inledning	28
Övergripande om förvaltning av statliga företag	28
Statliga företags arbete med riktlinjer och policyer	29
Vattenfall AB:s uppdrag	30
Granskningskommission om köpet av Nuon	31
Sveaskog AB:s arrendepriser	35
Skogsägande	35
Försäljning av statliga företag	35
Skrivelsen om företag med statligt ägande	35
Reservationer	36
1. Övergripande om förvaltning av statliga företag, punkt 1 (S, V)	36
2. Övergripande om förvaltning av statliga företag, punkt 1 – motiveringen (MP)	37
3. Statliga företags arbete med riktlinjer och policyer, punkt 2 (S, MP, V)	38
4. Vattenfall AB:s uppdrag, punkt 3 (S, V)	38
5. Vattenfall AB:s uppdrag, punkt 3 (MP)	39
6. Vattenfall AB:s uppdrag, punkt 3 (SD)	40
7. Granskningskommission om köpet av Nuon, punkt 4 (S, MP, V)	41
8. Granskningskommission om köpet av Nuon, punkt 4 – motiveringen (SD)	42
9. Sveaskog AB:s arrendepriser, punkt 5 (S, V)	43
10. Skogsägande, punkt 6 (V)	44
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	45

Skrivelsen	45
Följdmotionerna	45
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	45
<i>Bilaga 2</i>	
Företag med statligt ägande	48

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande om förvaltning av statliga företag

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N2 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2,

2013/14:N290 av Hans Hoff (S),

2013/14:N367 av Sven-Erik Bucht m.fl. (S) och

2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 21–23.

Reservation 1 (S, V)

Reservation 2 (MP) – motiveringen

2. Statliga företags arbete med riktlinjer och policyer

Riksdagen avslår motion

2013/14:N2 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 3 (S, MP, V)

3. Vattenfall AB:s uppdrag

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub469 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 3,

2013/14:N292 av Jörgen Hellman m.fl. (S),

2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 5,

2013/14:N418 av Lars Eriksson m.fl. (S) och

2013/14:N439 av Anna Hagwall (SD).

Reservation 4 (S, V)

Reservation 5 (MP)

Reservation 6 (SD)

4. Granskningskommission om köpet av Nuon

Riksdagen avslår motion

2013/14:N1 av Jennie Nilsson m.fl. (S, MP, V).

Reservation 7 (S, MP, V)

Reservation 8 (SD) – motiveringen

5. Sveaskog AB:s arrendepriiser

Riksdagen avslår motion

2013/14:N412 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S).

Reservation 9 (S, V)

6. Skogsägande

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ301 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 16 och

2013/14:N241 av Bengt-Anders Johansson (M).

Reservation 10 (V)

7. Försäljning av statliga företag

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N249 av Christer Winbäck (FP),

2013/14:N274 av Eliza Roszkowska Öberg (M) och

2013/14:N402 av Finn Bengtsson m.fl. (M).

8. Skrivelsen om företag med statligt ägande

Riksdagen lägger skrivelse 2012/13:140 till handlingarna.

Stockholm den 12 december 2013

På näringsutskottets vägnar

Mats Odell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Jonas Eriksson (MP), Lars Hjalmered (M), Jennie Nilsson (S), Hans Rothenberg (M), Carina Adolfsson Elgestam (S), Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S), Eva Flyborg (FP), Helena Lindahl (C), Ingemar Nilsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Anna Hagwall (SD), Kent Persson (V) och Berit Högman (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

- regeringens skrivelse 2012/13:140 med 2013 års redogörelse för företag med statligt ägande
- 2 motioner som har väckts med anledning av skrivelsen
- 16 motionsyrkanden om statliga företag från allmänna motionstiden.

Under ärendets beredning har verkställande direktör Øystein Løseth, styrelseordförande Lars G Nordström och finanschef Ingrid Bonde vid besök i utskottet i september 2013 lämnat information om verksamheten vid Vattenfall AB. Vidare fick utskottet i maj 2013 vid ett besök på Arlanda flygplats information om verksamheterna vid SAS AB och Swedavia AB av bl.a. verkställande direktörerna och koncerncheferna Rickard Gustafson och Torborg Chetkovich.

Utskottets överväganden

Statliga företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna. Nitton motionsyrkanden som rör försäljning av statliga företag, förvaltning, företagens arbete med riktlinjer och policyer, Vattenfall AB:s uppdrag, en granskningskommission om köpet av Nuon, skogsägande och Sveaskog AB:s arrendepriiser avslås av riksdagen.

Jämför reservationerna 1 (S, V), 2 (MP), 3 (S, MP, V), 4 (S, V), 5 (MP), 6 (SD), 7 (S, MP, V), 8 (SD), 9 (S, V) och 10 (V).

Skrivelsen

I skrivelse 2012/13:140 lämnar regeringen sin årliga redogörelse för förvaltningen av statens företagsägande. I redogörelsen, som lämnades till riksdagen i juni 2013, beskrivs utvecklingen under 2012 och t.o.m. den 1 maj 2013. I redovisningen ingår dels aktiebolag vars aktier förvaltas av Regeringskansliet, dels organisationen Svenska Skeppshypotekskassan. En förteckning över de företag som ingår i den statliga företagssfären finns i bilaga 2.

Systemet med årliga redogörelser från regeringen baseras på ett beslut av riksdagen våren 1981 (prop. 1980/81:22, bet. 1980/81:NU29). Syftet är att ge en beskrivning över statens företagsägande och de värden som finns i de statligt ägda företagen. Verksamhetsberättelsen liksom delårsrapporterna finns tillgängliga på regeringens webbplats.

I verksamhetsberättelsen redogör regeringen för statens ägarpolicy och hur förvaltningen och företagen har utvecklats under året. Värdeskapande är ett övergripande mål för förvaltningen av företag med statligt ägande. Detta innebär bl.a. att ge företagen förutsättningar och möjligheter att utvecklas och att fortsätta konkurrera på sina marknader. Det är inte självklart att staten ska äga dessa företag, men så länge staten är ägare är det viktigt att staten fortsätter att vara aktiv, agerar på ett professionellt sätt och är tydlig i sin ägarroll. För regeringen innefattar det bl.a. att gå igenom portföljen av företag för att pröva skälen för ett fortsatt statligt ägande men också att gå igenom företagens olika uppdrag och inriktningar. I avsnittet Så förvaltas de statligt ägda bolagen finns information om statens förvaltningskostnader för bl.a. interna kostnader och köpta tjänster. I verksamhetsberättelsen beskrivs också processen för att nominera styrelseledamöter. Av statens ägarpolicy framgår att en särskild uppgift som styrelseordföranden har är det s.k. samordningsansvaret. När ett stat-

ligt ägt bolag står inför särskilt viktiga avgöranden ska styrelsen genom styrelseordföranden samordna sin syn med företrädare för ägaren. Det är styrelsen som har till uppgift att ta initiativ till och bedöma i vilka fall samordning ska ske genom styrelseordföranden inför ett visst styrelsebeslut. I skrivelsen finns även ett avsnitt om hur regeringens riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare har tillämpats i de statligt ägda bolagen. Vidare finns ett avsnitt om att fastställa och följa upp tydliga mål i bolagen.

I verksamhetsberättelsen beskrivs även hållbarhetsarbetet i de statligt ägda bolagen, med beskrivningar av hur två statligt ägda bolag, SJ AB och Swedavia AB, arbetar med hållbarhetsfrågor. Dessutom redovisas en tabell över hur de statligt ägda företagen har rapporterat sitt hållbarhetsarbete. Könsuppdelad statistik finns för vd:ar, ledningsgrupper och styrelser. En sammanställning av fördelningen mellan revisionsarvoden och övriga arvoden som utbetalats till revisorer presenteras. Vidare redovisas en konsoliderad balans- och resultaträkning, beslutade utdelningar samt anslag för de statligt ägda bolagen.

Presentationerna av de olika statliga företagen innehåller en ekonomisk redovisning, en presentation av företagets verksamhet och mål samt en utvärdering av det gångna året. Av presentationen framgår också om företaget har en etikpolicy, en jämställdhetspolicy, en miljöpolicy, ett miljöledningssystem, en finansiell redovisning enligt internationell standard (International Financial Reporting Standards) och en hållbarhetsredovisning enligt internationella riktlinjer (Global Reporting Initiative). En redovisning lämnas av könsfördelningen för företagets anställda, ledningsgrupp och styrelse.

Motionerna

Inledning

I betänkandet behandlas 2 motioner som väckts med anledning av regeringens skrivelse och 16 motionsyrkanden från allmänna motionstiden. I den följande redovisningen har yrkandena delats upp i två huvudgrupper, nämligen motioner om förvaltning av företag med statligt ägande och motioner om försäljning av sådana företag.

Motioner om förvaltning av statliga företag

Övergripande om förvaltning av statliga företag

I kommittémotion 2013/14:N2 av Jennie Nilsson m.fl. (S) framför motionärerna att regeringen har frånträtt sitt ägaransvar och efterfrågar åtgärder för att återupprätta det professionella ägaransvaret för de statliga bolagen. En nationell strategi bör enligt dem införas för att utveckla ett hållbart och professionellt statligt ägande (yrkande 2).

I kommittémotion 2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 21 begärs ett tillkännagivande om företag med statligt ägande. Staten har en viktig uppgift att värna, förvalta och utveckla de gemensamma tillgångarna som företag med statligt ägande representerar på ett ansvarsfullt sätt, säger motionärerna. Genom ett långsiktigt ägande ska de statliga företagen bidra till en långsiktig och hållbar tillväxt. Företag med statligt ägande är i flera fall framgångsrika aktörer på både nationella och internationella marknader där de verkar. Staten är Sveriges största företagsägare och arbetsgivare. Detta medför ett stort ansvar och ställer krav på en långsiktig och professionell förvaltning för att säkerställa tillväxten i Sverige, menar motionärerna. Vidare framhålls även i denna motion behovet av åtgärder för att återupprätta ett professionellt ägaransvar för företag med statligt ägande (yrkande 22). Motionärerna hänvisar till att det under senare tid har framkommit kritik över hur de statliga företagen lever upp till de etiska och ekonomiska riktlinjer som fastställts av både riksdagen och regeringen och ifrågasätter regeringens förmåga att hantera och styra de statliga företagen. Motionärerna anser även att regeringen bör uppmanas att i sina ägardirektiv till företag med statligt ägande formulera riktlinjer om att arbeta och bejaka innovationsfrågorna inom ramen för bolagens verksamheter (yrkande 23). I motionen framförs att det är angeläget att bolagen arbetar kontinuerligt med innovationsfrågor så att vidareförädlingen av den statliga affärsverksamheten kan fortsätta. Regeringens utförsäljningsplaner för de statliga bolagen är ur rent ekonomisk synvinkel ytterst tveksamma, menar motionärerna.

Ett tillkännagivande om lönesättningen i statliga bolag begärs i motion 2013/14:N290 av Hans Hoff (S). Lönenivåerna för personer med ledande befattningar i statliga bolag når många gånger orimliga nivåer, anser motionären. Han föreslår att staten ska ta fram nya riktlinjer, där statsministerns ersättning görs till utgångspunkt, i stället för att bolagen på egen hand sätter lönerna. Löner och förmåner för ledande befattningshavare i övriga delar av den statliga förvaltningen tar sin utgångspunkt i vilket ansvar och vilken arbetsbelastning befattningshavarna har jämfört med regeringschefen och dennes ersättning, säger motionären. Han menar att det är rimligt att motsvarande regler gäller för ledande befattningshavare i statliga bolag.

I motion 2013/14:N367 av Sven-Erik Bucht m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om en tydlig ägarstyrning av de statligt ägda bolagen. Motionärerna menar att staten måste ta ett aktivt ägaransvar och i ägardirektiv ge bolagen tydliga uppdrag. Där råvaror och andra nyttigheter utvinns behövs det även ett ansvar för att vidareförädling kommer till stånd. Förutsättningar för verksamhetsexpansion bör enligt motionärerna tydligt anges i ägardirektiv med prioritet och bejakande av expansion, i första hand i Sverige.

Statliga företags arbete med riktlinjer och policyer

I kommittémotion 2013/14:N2 av Jennie Nilsson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur regeringen säkerställer att de statliga företagen arbetar på ett tillfredsställande sätt med riktlinjer och policyer (yrkande 1). Motionärerna anser att regeringen har frånträtt sitt ägaransvar och efterfrågar åtgärder för att återupprätta det professionella ägaransvaret för de statliga bolagen.

Vattenfall AB

I flerpartimotion 2013/14:N1 av Jennie Nilsson m.fl. (S, MP, V) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en oberoende haverikommission för att utreda berednings- och beslutsprocessen inför Vattenfall AB:s uppköp av det holländska energibolaget N.V. Nuon Energy (Nuon) 2009. Motionärerna framhåller att energipolitikens syfte är att trygga tillgången till el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat, och att detta ska göras på internationellt konkurrenskraftiga villkor, samt att Vattenfall är avgörande för att nå dessa målsättningar. Koncernen är dessutom av mycket stor ekonomisk betydelse för Sverige. Nuonaffären hotar enligt motionärerna Vattenfalls möjligheter att klara sina huvuduppgifter. För att räta ut alla frågetecken kring regeringens agerande när den godkände affären föreslår motionärerna att regeringen tillsätter en oberoende haverikommission. Kommissionen bör bestå av oberoende experter inom olika kompetensområden.

Ett tillkännagivande om Vattenfall och energipolitiken föreslås i motion 2013/14:N292 av Jörgen Hellman m.fl. (S). Regeringen bör genom en tydlig ägarstyrning ge Vattenfall i uppdrag att ta en större och mer aktiv roll i omställningen till ett mer hållbart samhälle, uppger motionärerna. De anser att ambitionsnivån bör höjas och att Vattenfall också bör ta ett större ansvar för investeringar i ny teknik, pilot- och demonstrationsanläggningar för förnybara energikällor och effektivare överföring av el. Vattenfall har haft stor betydelse när det gäller energiutbyggnaden och kommer att ha stor betydelse i den framtida energiomställningen, varför bolaget även i fortsättningen måste vara helägt av staten, menar motionärerna.

I motion 2013/14:N418 av Lars Eriksson m.fl. (S) begärs en översyn av Vattenfalls ägardirektiv. Motionärerna framhåller att Vattenfalls ägardirektiv ska vara formulerade så att bolaget på bästa sätt gynnar svensk energipolitik och tillvaratar Sveriges naturtillgångar. Det är viktigt att Vattenfall även i fortsättningen ägs av staten. De anser vidare att bolagets ambitioner när det gäller affärsmässighet och investeringar i förnybar energi måste höjas. Bolaget bör möjliggöra Europas mest konkurrenskraftiga priser för den svenska elintensiva industrin. Vattenfall bör också ges ett större ansvar för investeringar i ny teknik, pilot- och demonstrationsanläggningar för förnybara energikällor och effektivare elöverföring och

elanvändning. Dessa investeringar kan enligt motionärerna med fördel göras i samarbete med landets forskningsinstitutioner som har projekt inom området förnybar energi eller har för avsikt att starta sådan forskning.

I kommittémotion 2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 5 framförs att regeringen bör uppmanas att ge Vattenfall i uppdrag att ta fram en strategi för att ställa om hela bolagets verksamhet till att bli helt baserad på förnybar energi till 2030. Motionärerna anser att regeringens direktiv till Vattenfall behöver skärpas och att en ny och mycket tydligare inriktning krävs. Bolaget bör vara en del av omställningen till ett helt förnybart energisystem i både Sverige och Europa. Omställningen bör i första hand ske genom ändrade produktionsmetoder och effektiviseringar, menar motionärerna.

I motion 2013/14:Ub469 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att en riskkapitalfond bör inrättas. Riskkapitalfondens uppgift ska vara att kommersialisera svenska innovationer, där en del av finansieringen sker genom vinstuttag från Vattenfall. Det finns enligt motionärerna behov av en marknadskompletterande riskkapitalfond, som prioriterar företag och innovatörer som har små möjligheter att söka kapital på den ordinarie riskkapitalmarknaden, för att på det sättet främja innovationsutvecklingen och stärka landets konkurrenskraft. Motionärerna föreslår en extra vinstutdelning från Vattenfall på upp till 5 miljarder kronor om året under förutsättning att vinstutrymmet finns. Pengarna ska gå till den marknadskompletterande riskkapitalfonden. Fokus ska ligga på kunskapsintensiva branscher, vilket gör att den svenska internationella konkurrenskraften på området stärks, enligt motionärerna.

I motion 2013/14:N439 av Anna Hagwall (SD) förespråkas en översyn av Vattenfalls uppdrag för att säkerställa realistiska investeringsplaner och långsiktig konkurrens och för att förhindra koldioxidläckage när det gäller Vattenfalls s.k. energimix.

Sveaskog AB m.m.

Ett tillkännagivande om att Sveaskog AB:s arrendepriiser inte ska vara marknadsledande föreslås i motion 2013/14:N412 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S). Enligt motionärerna har Sveaskog genomfört betydande höjningar av sina jaktarrenden i de norra delarna av Sverige, vilket i kombination med höga fällavgifter på älg gör att allt fler jägare och jaktlag inte längre har råd att förlänga sina arrenden. Det borde inte vara Sveaskogs roll att driva upp priserna på jaktarrenden så att inte de människor som bor i områdena har råd att fortsätta arrendera. Som statligt bolag bör man i stället värna de som tar ansvar för långsiktighet och god viltvård samt ge förutsättningar för människor att bo kvar i glesbygden.

För att ytterligare stärka det privata skogsbruket i Sverige framförs i motion 2013/14:N241 av Bengt-Anders Johansson (M) att regeringen bör ge Sveaskog AB i uppdrag att intensifiera den pågående försäljningen av skogsmark. Försäljningen bör inriktas mot enskilda skogsägare och familje-

jordbruk eller familjeskogsbruk. Motionären vill att möjligheterna att höja Sveaskogs mål för försäljning ses över, från dagens 10 procent till 50 procent av arealen, i ett första skede. Vidare bör man se över om det finns möjlighet att genomföra denna avyttring före 2020.

I kommittémotion 2013/14: MJ301 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 16 framförs att det statliga ägandet av skogsområden bör samlas i ett nytt bolag. Ett sådant bolag bör inte ha avkastning som främsta mål, utan en hållbar användning av skogens resurser. Dagens vinstkrav gör det svårt för statliga skogsbolag och förvaltare att avstå från produktiva skogar till andra intressen, anser motionärerna. De vill att det föreslagna nya bolaget ska vara skyldigt att avsätta större arealer till skyddade naturområden. Staten bör även fortsättningsvis tillhandahålla ersättningsmark vid skydd av värdefull natur även ovan odlingsgränsen och då i samråd med rennäringen, anser motionärerna.

Motioner om försäljning av företag med statligt ägande

Försäljning av SAS AB

I motion 2013/14: N249 av Christer Winbäck (FP) framförs att tiden nu är inne för att sälja SAS AB och att regeringen snarast bör ta fram ett förhandlingsupplägg. Motionären menar att alla länder som är delägare i bolaget, dvs. Sverige, Norge och Danmark, ska delta i försäljningen av SAS. Bolaget är enligt honom svårsålt i andelar och bör säljas som en helhet.

Försäljning av Telia Sonera AB

I motion 2013/14: N274 av Eliza Roszkowska Öberg (M) begärs ett tillkännagivande om ytterligare försäljning av statens aktier i Telia Sonera AB. Telia Sonera bedriver i dag omfattande verksamheter utanför Sverige och Finland och konkurrerar globalt på ett stort antal marknader inom ett stort antal tjänsteområden. Motionären anser att det är svårt att se hur marknaden kan vara fullt rättvis samtidigt som staten agerar på densamma genom bolag som Telia Sonera. Vidare framförs att det förhållandet att staten äger och driver bolag medför ett demokratiskt problem, främst på grund av begränsade möjligheter att utkräva ansvar. Inte minst aktualiseras detta när företagsetiken brister och bolagens internkultur utmynnar i vågspel utomlands och ageranden som är oförenliga med den värdegrund som svenska staten värnar internationellt, såsom demokrati och yttrandefrihet, menar motionären. Hon vill att riksdagen återigen bemyndigar regeringen att avyttra det statliga aktieinnehavet i Telia Sonera.

Försäljning av andra statliga bolag

I motion 2013/14: N402 av Finn Bengtsson m.fl. (M) begärs ett tillkännagivande om mindre statligt ägande för att främja friare universitet. Som exempel på statligt ägande som kan ifrågasättas av ideologiska skäl nämner motionärerna statens monopolägande i Akademiska Hus AB. Så länge

universiteten och lärosätena är statliga myndigheter så kan till nöds detta ägande motiveras, menar de, men om man vill få universiteten och lärosätena friare från statens styrning så är ett överlåtande till universiteten och lärosätena av Akademiska Hus en välkommen reform. Ett annat alternativ är enligt motionärerna att staten när den avyttrar annan statlig företagsverksamhet överför dessa intäkter till universiteten så att de med ett sådant kapitaltillskott ska kunna övergå i en annan friare drifts- och ägandeform. En skatteväxling bör i sådana fall övervägas för att kompensera staten för utgiften genom minskade statliga anslag till universiteten och högskolorna. Motionärerna anser sammantaget att regeringen bör överväga möjligheten att fortsätta att avyttra sitt ägande i statliga bolag i större omfattning än vad regeringen har bemyndigande till i dag samt att inkomsterna från ett avvecklat statligt ägande ska öronmärkas för att göra det möjligt för svenska universitet att övergå i en annan drifts- och ägandeform som är friare från statlig styrning.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade senast i februari 2013 frågor om statliga företag i ett betänkande (bet. 2012/13:NU7) motsvarande det här aktuella.

Under föregående riksmöte behandlade utskottet också ett par frågor om enskilda företag med statligt ägande, på basis av förslag av regeringen i två propositioner. Riksdagen beslutade i december 2012, på regeringens förslag i budgetpropositionen, att bemyndiga regeringen att helt eller delvis avyttra statens aktier i Vectura Consulting AB, Aktiebolaget Bostadsgaranti och Lernia AB (prop. 2012/13:1 utg.omr. 24, bet. 2012/13:NU1). I två reservationer – (S, MP, V) respektive (S, V) – yrkades det avslag på regeringens förslag. I budgetpropositionen lämnade regeringen även en återrapportering med anledning av att riksdagen våren 2011 uppmanade regeringen att återkomma till riksdagen med en redogörelse för olika handlingsalternativ för att åstadkomma en separering av accessnätet från Telia Soneras övriga verksamhet (bet. 2010/11:NU7).

I december 2012 beslutade riksdagen vidare att medge att regeringen beslutar om en låneram i Riksgäldskontoret för SAS-koncernen för perioden 2012–2015, till marknadsmässiga villkor och till ett belopp om högst 749 miljoner kronor (prop. 2012/13:46, bet. 2012/13:NU6). Låneramen ska utgöra en del av en ny kreditfacilitet som innebär att bolaget får en likviditetsreserv för sin fortsatta verksamhet. SAS har utarbetat en ny affärsplan för att säkra ett långsiktigt konkurrenskraftigt bolag. En förutsättning för att SAS ska kunna genomföra affärsplanen är att bolaget har tillgång till en likviditetsreserv. I en reservation (MP) förordades det att riksdagen skulle avslå regeringens förslag om en låneram och i stället begära att regeringen skyndsamt presenterade ett förslag till en ordnad avveckling av det statliga ägandet i SAS.

EU-kommissionen beslutade den 19 juni 2013 att inleda ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 108.2¹ i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt om huruvida kreditfaciliteten till SAS² ska ses som olagligt statsstöd eller inte. Regeringen lämnade ett svar till kommissionen den 19 augusti 2013, i vilket man bl.a. framförde att staternas medverkan är marknadsmässig och inte innehåller något statligt stöd. Kommissionen offentliggjorde granskningsärendet den 28 september 2013 och gav då tredje part möjlighet att inom en månad inkomma med synpunkter.

Under innevarande riksmöte beslutade riksdagen i december 2013, på regeringens förslag, att dels godkänna en ändring av uppdraget för Akademiska Hus AB, dels bemyndiga regeringen att avveckla Ersättningsmark i Sverige AB genom likvidation (prop. 2013/14:1 utg.omr. 24, bet. 2013/14: NU1). Vidare bemyndigades regeringen dels att besluta att AB Svensk Exportkredit för 2014 får ta upp lån för systemet med statsstödda exportkrediter i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 80 miljarder kronor, dels att under 2014 inklåda staten betalningsansvar för kreditgarantier till Svensk Exportkredit som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 250 miljarder kronor.

Information i budgetpropositionen

I budgetpropositionen för 2014 finns i avsnittet Politikens inriktning (prop. 2013/14:1 utg.omr. 24 s. 76 f.) ett avsnitt om statliga företag med rubriken Ett ägande med värdeskapande i fokus. Där konstateras att staten är en av Sveriges största bolagsägare och att bolagen representerar stora värden och sammantaget är en av Sveriges största arbetsgivare. Ytterst ägs bolagen av alla svenska medborgare gemensamt.

Regeringens uppdrag är att aktivt förvalta statens ägande i bolag så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och, i förekommande fall, att de särskilt uttryckta samhällsuppdragen utförs väl. Regeringen anser att det är av största vikt att bolagen som ägs av staten förvaltas på ett aktivt och professionellt sätt med värdeskapande som ett övergripande mål. Det innebär att företagen ska agera långsiktigt, effektivt och lönsamt samt ges förmåga att utvecklas långsiktigt. Statligt ägda bolag ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och även i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende.

Staten väntas även i fortsättningen vara en stor bolagsägare. I den statliga bolagsportföljen finns flera bolag med särskilt beslutade samhällsuppdrag som är svåra att klara på annat sätt än i statlig ägo. Det finns även andra motiv till varför staten kommer att ha ett fortsatt inflytande i vissa bolag, exempelvis om en försäljning skulle försämra konkurrensen. Som

¹ I artikel 108.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt uppges bl.a. att om kommissionen, efter att ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig, finner att stöd som lämnas av en stat eller med statliga medel inte är förenligt med den inre marknaden enligt artikel 107, eller att sådant stöd missbrukas, ska den besluta om att staten i fråga ska upphäva eller ändra dessa stödåtgärder inom den tidsfrist som kommissionen fastställer.

² Kommissionens ärende SA.35668.

princip anser regeringen dock att staten inte ska äga bolag som verkar på kommersiella marknader med fungerande konkurrens, om företaget inte har ett särskilt beslutat samhällsuppdrag som är svårt att klara av på något annat sätt. En del i att vara en värdeskapande och aktiv ägare är att löpande utvärdera bolagen och pröva skälen till ett fortsatt statligt ägande. För de bolag där riksdagen har bemyndigat regeringen att minska statens ägande omfattar den aktiva förvaltningen att förbereda bolagen inför försäljning.

Att fastställa ekonomiska mål för de statligt ägda bolagen är enligt regeringen ett viktigt verktyg i ägarstyrningen. Syftet med målen är att förbättra värdeutvecklingen genom att löpande mäta, följa upp och utvärdera bolagets lönsamhet, effektivitet och risknivå. Regeringen hänvisar till att den i budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 24) aviserade att den inom tre år skulle ha gått igenom de ekonomiska målen för de bolag som förvaltas av Finansdepartementet. Vattenfall fick nya ekonomiska mål på en extra bolagsstämma i november 2012. Nya ekonomiska mål för Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (LKAB), Apoteket AB, SBAB Bank AB, Specialfastigheter Sverige AB och Green Cargo AB beslutades vid respektive bolags årsstämma våren 2013.

När det gäller hållbart företagande sägs att de statligt ägda bolagen ska integrera hållbarhetsfrågor i affärsstrategin och den löpande verksamheten. Bolagen ska identifiera risker och möjligheter förenade med hållbarhet, rapportera dem på ett transparent sätt och därefter hantera dem i sin affärsverksamhet. Bolagen ska bedriva ett hållbart företagande genom ett långsiktigt och ansvarsfullt ställningstagande till mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, antikorruption, affärsetik, jämställdhet och mångfald. Regeringen förväntar sig att alla statligt ägda bolag stöder och följer OECD:s riktlinjer för multinationella företag, de tio principerna i FN:s Global Compact samt FN:s ramverk för företag och mänskliga rättigheter.

Regeringen ålade de statliga bolagen 2007 att rapportera sitt hållbarhetsarbete enligt riktlinjerna för Global Reporting Initiative (GRI). Sedan 2012 har regeringen arbetat med att mer systematiskt integrera hållbart företagande i den löpande bolagsstyrningen, bl.a. genom att ställa krav på att styrelserna i de statligt ägda bolagen ska fastställa långsiktiga övergripande mål inom området hållbart företagande som är knutna till verksamheten samt strategier för att nå målen. Mål och måluppföljning inom hållbart företagande ska redovisas i bolagens årsredovisningar och kommer att fr.o.m. 2014 följas upp kontinuerligt i den löpande förvaltningen av bolagen. Under året som gått har Regeringskansliet anordnat fyra seminarier om hållbart företagande som styrelserna och de verkställande direktörerna i de statligt ägda bolagen inbjudits till samt haft temat hållbart företagande på det årliga styrelseseminarier där samtliga avgående, sittande och nyvalda ledamöter och verkställande direktörer bjuds in. Dessutom framför regeringen att den har hållit ett stort antal enskilda dialoger med styrelser och ledningsgrupper om förväntningarna på deras arbete med hållbart företa-

gande och deras strategiska arbete. Vidare har Regeringskansliet genom ett nätverk för hållbart företagande inom de statligt ägda bolagen anordnat träffar med företrädare för bolagen som arbetar operativt med frågorna för att öka kunskapsnivån inom hållbarhetsområdet.

Ett av de viktigaste instrumenten för styrningen av de statligt ägda bolagen är enligt regeringen att utse kompetenta och väl fungerande styrelser. Ungefär hälften av styrelseledamöterna (49 procent) i de statligt helägda bolagen utgörs av kvinnor, vilket kan jämföras med att det i de svenska börsbolagen finns 24 procent. Cirka 41 procent av de statligt ägda bolagen har i dag en styrelseordförande som är kvinna, vilket är en ökning från 23 procent 2006 och kan jämföras med börsbolagens 5 procent. Bland de verkställande direktörerna i de del- och helstatliga bolagen var 29 procent kvinnor vid utgången av 2012, vilket var samma andel som föregående år. Andelen kvinnor i bolagens ledningsgrupper var 38 procent.

Försäljningsbemyndiganden

I regeringens skrivelse (skr. 2012/13:140 s. 16) redovisas att riksdagen har bemyndigat regeringen att minska eller avveckla ägandet i dels Aktiebolaget Bostadsgaranti, Lernia AB och Vectura Consulting AB (prop. 2012/13.1 utg.omr. 24, bet. 2012/13:NU1), dels Nordea Bank AB (prop. 1991/92:21, bet. 1991/92:NU4 och prop. 2006/07:57, bet. 2006/07:NU16), SAS AB (prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och AB Svensk Exportkredit (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26 och prop. 2002/03:142, bet. 2002/03:NU14).

Efter det att regeringen avlämnade sin skrivelse i juni 2013 minskade regeringen samma månad det statliga ägandet i Nordea Bank från 13,4 procent till 7 procent, vilket resulterade i intäkter på 19,5 miljarder kronor. Den kvarvarande statliga ägarandelen såldes därefter helt i september 2013 för 21,6 miljarder kronor. I juni 2013 avtalade staten vidare om en försäljning av Vectura Consulting. Intäkterna från den försäljningen uppgick till 0,9 miljarder kronor.

Regeringen fattade i januari 2013 beslut om att överföra Saab Automobile Parts AB från Riksgälden till Finansdepartementet för förvaltning av aktierna i bolaget där. Regeringen har sedan juni 2013 riksdagens bemyndigande (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13:FiU21) att helt eller delvis avyttra statens aktier även i Saab Automobile Parts. Saab Automobile Parts bytte i november 2013 namn till Orio AB.

Löner för ledande befattningshavare inom statliga företag

I regeringens skrivelse (skr. 2012/13:140) sägs i avsnittet om ersättningar och andra anställningsvillkor under rubriken Riktlinjer för anställningsvillkor (s. 32) följande om ersättning till ledande befattningshavare:

Den 20 april 2009 beslutade regeringen om riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande [...]. Möjligheten att ge rörlig lön till ledande befattningshavare togs bort i

dessa riktlinjer. I bolag där staten direkt eller indirekt är en av flera delägare bör regeringen i dialog med övriga ägare verka för att regeringens riktlinjer tillämpas så långt som möjligt. Styrelserna i de statligt ägda bolagen är ansvariga för att regeringens riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare tillämpas.

Enligt ersättningsprinciperna i riktlinjerna ska totalersättningen till ledande befattningshavare vara rimlig och väl avvägd. Den ska även vara konkurrenskraftig, takbestämd och ändamålsenlig, samt bidra till en god etik och företagskultur. Ersättningen ska inte vara löneledande i förhållande till andra jämförbara företag utan ska präglas av måttfullhet. Riktlinjerna anger även att detta ska vara vägledande också för den totala ersättningen till övriga anställda.

Riktlinjerna för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande återges i skrivelsen (s. 131). Regeringen följer upp hur riktlinjerna har tillämpats. Resultatet av den senaste uppföljningen redovisas i skrivelsen i ett särskilt avsnitt (s. 32 f.).

Riksdagen avslög senast våren 2013 en motion med begäran om nya riktlinjer för lönesättning för ledande befattningshavare i statliga bolag (bet. 2012/13:NU7).

Telia Sonera AB

Riksdagen återkallade våren 2011 det bemyndigande som riksdagen lämnade våren 2001 om dåvarande Telia AB om att regeringen utan begränsningar fick förändra statens ägande i bolaget och de bemyndiganden som riksdagen lämnade våren 2007 om Telia Sonera AB (bet. 2010/11:NU7). I en reservation (M, FP, C, KD) motsatte sig reservanterna att bemyndigandena skulle återkallas.

Riksdagen avslög våren 2013 ett likalydande motionsyrkande som i motion 2013/14:N274 (M) om försäljning av statens aktieinnehav i Telia Sonera (bet. 2012/13:NU7).

Akademiska Hus AB

Akademiska Hus AB är Sveriges näst största fastighetsbolag. Hyresgästerna utgörs till ca 90 procent av universitet och högskolor. Bolaget agerar i öppen konkurrens med andra aktörer, och bolagets marknadsandel för universitets- och högskolefastigheter uppgick 2012 till 63 procent. Enligt den nuvarande bolagsordningen ska verksamheten vara ”att äga och förvalta fast egendom och bedriva byggnadsverksamhet och byggadministration samt bedriva därmed förenlig verksamhet, även som äga och förvalta lös egendom”.

Som nämnts i avsnittet Tidigare riksdagsbehandling beslutade riksdagen i december 2013 att godkänna en ändring av uppdraget för Akademiska Hus. Enligt det nya uppdraget ska bolaget äga, utveckla och förvalta fastigheter för universitet och högskolor med huvudfokus på utbildnings- och forskningsverksamhet samt bedriva därmed förenlig verksamhet. Verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund och generera marknadsmässig

avkastning genom en hyressättning som beaktar verksamhetens risk. Akademiska Hus ska verka för en långsiktigt hållbar utveckling av universitets- och högskoleområden.

Regeringen ville med förslaget tydliggöra bolagets inriktning, mål och ansvar. I budgetpropositionen hänvisar regeringen till att marknadsförutsättningarna har förändrats sedan bolagets uppdrag formulerades. Vidare har bolagets uppdrag uppfattats som oklart när det gäller bolagets roll, ansvar och hyressättningsprinciper. Bolagets fokus och kärninnehav bedöms främst finnas i universitets- och högskoleområden, i s.k. campus. Universitetens och högskolornas långsiktiga behov av lokaler, förvaltning av specialiserade byggnader samt sammanhållna campusmiljöer bör säkerställas. Däremot ingår det inte i Akademiska Hus uppdrag att bygga, förvalta och äga studentbostäder. Bostadsutvecklingen bör bedrivas av andra aktörer. Bolaget bör dock, enligt regeringen, medverka till att studentbostäder uppförs genom t.ex. upplåtelse eller försäljning av mark på campusområdena, på marknadsmässiga villkor. Enligt regeringen finns det tydliga fördelar och mervärden med att fastighetsbeståndet för universitet och högskolor till stor del ägs och förvaltas av Akademiska Hus. Förutsättningarna för konkurrens bör dock förbättras på sikt, där marknadsförutsättningarna tillåter, genom att bolaget upplåter eller säljer mark utanför kärnbeståndet till privata aktörer. Främjande av konkurrens skulle på vissa orter kunna minska avsaknaden av jämförbarhet när det gäller Akademiska Hus tjänster och hyresnivåer och på så sätt uppmuntra effektivitet, menar regeringen. Regeringen uppger vidare att det är avgörande att verksamheten baseras på affärs- och marknadsmässig grund för att bolaget ska kunna agera med större fokus på kundnytta och kostnadseffektivitet.

Enligt uppgift från Finansdepartementet innebär förslaget inte att verksamhetsinriktningen ska förändras, utan avsikten är att klargöra de viktiga frågeställningarna kring bl.a. bolagets huvudfokus, ansvarsområden och affärsmässighet.

Riksdagen avslog våren 2013 ett motionsyrkande som gällde en översyn av fortsatt avyttring av ägande i statliga bolag. I motionen uppgavs, i likhet med vad som nu framförs i motion 2013/14:N402 (M), att statens ägande i Akademiska Hus AB kunde ifrågasättas av ideologiska skäl.

Vattenfall AB

Styrning och mål

Riksdagen beslutade i juni 2010 att godkänna att uppdraget för Vattenfall AB skulle förtydligas i enlighet med vad regeringen hade föreslagit (prop. 2009/10:179, bet. 2009/10:NU23). Detta innebär att Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. I en reservation (S,

V, MP) yrkades avslag på regeringens förslag. Riksdagen borde enligt reservanternas uppmana regeringen att återkomma med ett nytt förslag i enlighet med vad som förordades i reservationen.

Som en följd av riksdagens beslut antogs vid en extra bolagsstämma i augusti 2010 en ny bolagsordning för Vattenfall. Enligt denna (3 §) är föremålet för bolagets verksamhet att generera en marknadsmässig avkastning genom att direkt eller genom dotter- och intressebolag

- affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion
- tillhandahålla och bedriva handel med produkter och tjänster inom områden som främjar, stöder och kompletterar energiverksamheten, företrädesvis inom data- och telekommunikationsområdena samt abonnemangsrelaterade produkter och tjänster
- bedriva entreprenad- och konsultverksamhet inom främst energiområdet
- äga och förvalta dels fastigheter, dels aktier och andra värdepapper med anknytning till nämnda verksamheter
- för koncernens räkning bedriva kapital- och likviditetsförvaltning samt handel med värdepapper

samt att bedriva därmed förenlig verksamhet.

Våren 2011 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om att Vattenfall ska förbli ett helägt statligt bolag (bet. 2010/11:NU7). I betänkandet hänvisade utskottet till att regeringen i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 24 s. 60) hade redovisat att den skulle kunna komma att överväga en ägarbreddning i Vattenfall. Utskottet ansåg att sådana planer på en försäljning av Vattenfall borde avvisas. För utskottet var det självklart att Vattenfall ska kvarstå i helstatlig ägo. Vattenfall är en dominerande aktör på en marknad som inte fungerar väl. Vidare förvaltar Vattenfall viktiga gemensamma naturresurser och kan med rätt styrning vara ett oerhört kraftfullt energipolitiskt verktyg, menade utskottet. I en reservation (M, FP, C, KD) avvisades förslaget.

Vid en extra bolagsstämma i november 2012 beslutades nya ekonomiska mål för Vattenfall. Lönsamhetsmålet sänktes från 15 procents avkastning på eget kapital till 9 procents avkastning på sysselsatt kapital. Lönsamhetsmålet sänktes med hänvisning till att elpriserna och resultatutvecklingen förväntas stabiliseras på en lägre nivå, till följd av såväl en svagare konjunktur som ett ökat utbud på elmarknaden. När det gäller kapitalstruktur har Vattenfall två mål. Skuldsättningsgraden ska ligga i intervallet 50–90 procent och internt tillförda medel ska vara 22–30 procent av den justerade nettoskulden.

På den extra bolagsstämman i november 2012 presenterades även nya hållbarhetsmål. Dessa mål utgår från ägarens, dvs. statens, riktlinjer och anknyter till EU:s 2020-mål.

- Vattenfall ska minska sina koldioxidutsläpp till 65 miljoner ton i absoluta utsläpp till 2020.
- Vattenfalls tillväxttakt inom förnybar energi ska vara högre än den genomsnittliga tillväxttakten för de marknader bolaget verkar på i norra Europa. Detta mäts årligen.
- Kvantitativa mål på energieffektivisering – såväl internt som externt – ska fastställas.

Vattenfalls roll i omställningen av energisystemet

I ett betänkande våren 2013 (bet. 2012/13:NU7) avstyrkte utskottet två motioner i vilka det krävdes uttalanden av riksdagen om Vattenfalls roll i omställningen av energisystemet. I sitt ställningstagande hänvisade utskottet till det nyssnämnda riksdagsbeslutet våren 2010 om ett förtydligt uppdrag för Vattenfall. När det gällde Vattenfalls roll inom energipolitiken betonade utskottet att lönsamhet är centralt för bolagets verksamhet. För att kunna spela en roll i omställningen av energisystemet måste Vattenfall ha en stabil ekonomi och stora ekonomiska resurser. Produktion och distribution av el är kapitalintensiva verksamheter som kräver stora investeringar. Utskottet såg marknadsmässighet som ett centralt begrepp om Vattenfall ska kunna spela en sådan roll i energiomställningen som utskottet vill se. Utskottet hänvisade vidare till att regeringen i propositionen om ett förtydligt uppdrag för Vattenfall hade meddelat sin avsikt att använda EU:s s.k. 2020-mål som referenspunkt för uppföljningen av Vattenfalls roll i energiomställningen. Dessa mål handlar om att utsläppen av växthusgaser ska minska med 20 procent jämfört med 1990 års nivå, att 20 procent av den totala energianvändningen ska komma från förnybara energikällor samt att energieffektiviseringen ska öka med 20 procent. Utskottet, som ansåg att det är mycket bra att använda EU:s 2020-mål som referenspunkt, anförde att det därmed kommer att bli möjligt att utvärdera om Vattenfall verkligen är ett av de bolag som leder utvecklingen mot minskade utsläpp av klimatgaser och ökad andel förnybar energi samt aktivt verkar för en effektivare energianvändning. Vidare noterade utskottet att Vattenfall vid den extra bolagsstämman i november 2012 hade presenterat nya hållbarhetsmål. Motionsyrkandena följdes upp i en reservation (S, MP, V). Riksdagen följde utskottet.

Frågan om när statsrådet Peter Norman avser att vidta åtgärder som gör att Vattenfall lever upp till det uppdrag som gavs av regeringen våren 2010 om att bedriva affärsmässigt och miljömässigt hållbar energiproduktion (prop. 2009/10:179, bet. 2009/10:NU23) behandlades i ett interpellationssvar i mars 2013 av statsrådet Peter Norman med anledning av en interpellation (ip. 2012/13:261) av Kent Persson (V). I sitt svar hänvisade statsrådet till att Vattenfall enligt bolagsordningen har som verksamhetsändamål bl.a. att generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en mer miljömässigt hållbar energiproduktion.

Avsikten är inte att Vattenfall på kort sikt ska omvandlas till ett bolag som enbart ska äga förnybar eller koldioxidfri produktion. EU 2020-målen utgör en naturlig referenspunkt för Vattenfalls rapportering om utvecklingen mot en hållbar energiproduktion. Statsrådet uppgav vidare att Vattenfall har formulerat tydliga mål för att det ska vara möjligt att mäta och följa upp att verksamheten utvecklas i enlighet med uppdraget. Den redan beslutade målsättningen att reducera koldioxidutsläppen till 65 miljoner ton per år till 2020 ligger fast. Vidare framhöll statsrådet bolagets beslut i samband med den extra bolagsstämman i november 2012 om ett tillväxtmål inom förnybar produktion. Sammanfattningsvis gjorde statsrådet bedömningen att de vidtagna åtgärderna medför goda förutsättningar för Vattenfall att uppfylla de mål som uppställts i bolagsordningen.

I en interpellation (ip. 2013/14:24) undrade Per Bolund (MP) om de nya hållbarhetsmålen för de statligt ägda bolagen kommer att innebära att Vattenfalls planer på nya dagbrott i Tyskland stoppas. I en annan interpellation (ip. 2013/14:40) undrade Per Bolund (MP) – med hänvisning till att Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige och Förenta staterna enats om att länderna ska avsluta offentlig finansiering av kolkraftverk i andra länder, utom under sällsynta omständigheter – på vilket sätt statsrådet Peter Norman ska säkerställa att Sveriges agerande i utvecklingsbankerna lever upp till det löftet, om Sverige kommer att kräva förändringar i utvecklingsbankernas kriterier och om statsrådet och regeringen kommer att ändra Vattenfalls direktiv så att nya investeringar i kolkraftverk avbryts. Statsrådet Peter Norman besvarade i oktober 2013 gemensamt interpellationerna 2013/14:24 och 40 och hänvisade då bl.a. till att Vattenfall – under Socialdemokraternas tid vid makten och med Miljöpartiet som stödparti – valde att bli en stor aktör på den tyska energimarknaden genom bl.a. omfattande förvärv inom tysk kärnkraft och tysk kolkraft. Enligt statsrådet är Vattenfalls investering i brunkolsverksamheten så omfattande att det krävs en långsiktig ordnad omställning för att undvika omfattande kapitalförstörelse för bolaget. Han hänvisade till att bolagets styrelse i oktober 2012 beslutade om nya hållbarhetsmål och till att bolaget redan 2010 fattade beslut om att reducera koldioxidutsläppen. Statsrådet påpekade att det är Vattenfalls styrelse som svarar för bolagets organisation och förvaltning. Vidare framförde han att de energiinvesteringar som görs av de internationella finansiella institutionerna och utvecklingsbankerna har en viktig roll att spela för att bidra till att uppnå en ökad andel förnybar energi i länders energisystem, högre energieffektivitet och ökad användning av teknik som minskar de globala utsläppen av växthusgaser. I överensstämmelse med den svenska utvecklings- och klimatpolitiken verkar enligt statsrådet Sverige aktivt för att dessa institutioner ska ha tydliga mål och strategier för att öka den andel energiinvesteringar som går till förnybar energi och energieffektivisering och för att främja globala utsläppsminskningar. Samtidigt står institutionerna inför en svår avvägning när det gäller investeringar i fossil energi. Ekonomisk tillväxt kräver tillgång till energi, en stabil energi-

försörjning och en miljömässigt hållbar utveckling. Avvägningen kan bli svår i fattiga länder om investeringar i fossil energi är det enda genomförbara och ekonomiskt rimliga alternativet, menar statsrådet. Medan ekonomisk tillväxt är avgörande för att minska fattigdomen bidrar investeringar i fossil energi till global uppvärmning. Utgångspunkten för Sverige är att främja långsiktigt hållbara energilösningar och inte försvåra fattiga länders möjligheter till utveckling, uppger statsrådet. Sverige har under sommaren 2013 verkat inom Världsbanken, Europeiska investeringsbanken och Europeiska utvecklingsbanken för att begränsa institutionernas finansiering av fossil energi. Sveriges tydliga position har då varit att inte stödja investeringar i kol- och oljekraftverk, förutom under exceptionella omständigheter där det saknas genomförbara alternativ för att möta grundläggande energibehov. Mot denna bakgrund avser statsrådet inte att vidta ytterligare åtgärder när det gäller Vattenfall.

I ytterligare en interpellation (ip. 2013/14:45) frågade Lise Nordin (MP) vilka åtgärder statsrådet Peter Norman tänker vidta för att förhindra Vattenfall att delta i den s.k. Magrittegruppens påverkansarbete för att ta bort stöden till förnybar energi inom EU. Hon hänvisade till att Vattenfall tillsammans med nio andra europeiska energiföretag i oktober 2013 uppmanade EU att avsluta stödsystemen till förnybar energi. Statsrådet Peter Norman uppgav i sitt svar i oktober 2013 att det inte är ägarens roll att avgöra med vilka grupperingar Vattenfall samverkar på energimarknaden. Vidare framförde han att det initiativ som berörs i interpellationen är bredare än vad interpellanten beskriver och syftar till att skapa mer förutsägbarhet och mer långsiktighet på den europeiska energimarknaden. Statsrådet hänvisade till att ägarens roll är att fastställa tydliga mål för vad bolaget förväntas uppnå och att Vattenfall sedan 2010 har riksdagens uppdrag att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. När det gäller marknadsförutsättningarna för europeiska energibolag framförde statsrådet att dessa har förändrats kraftigt de senaste åren och att utvecklingen drivs av både konjunkturella och strukturella faktorer. Vidare framförde han att energibolagen i Europa även under de kommande åren väntas stå inför stora utmaningar med låg efterfrågan på och högt utbud av el, vilket väntas leda till fortsatt låga elpriser. Som en konsekvens av dessa förändrade marknadsförhållanden reviderade ägaren under hösten 2012 Vattenfalls ekonomiska mål med lägre och därmed rimligare avkastningskrav för att öka möjligheterna för satsningar på hållbar energi. Bolaget har en ny strategi med ökat fokus på klimatutmaningar och Norden. Det är nu angeläget att bolaget skyndsamt fullföljer sin strategi. Det är Vattenfalls styrelse och ledning som ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs så att bolaget når de mål som ägaren respektive bolaget har beslutat om. Mot denna bakgrund avsåg statsrådet inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Köpet av Nuon

Vattenfall förvärvade 2009 bolaget Nuon för motsvarande ca 89 miljarder kronor. I juli 2013 meddelade Vattenfall i delårsrapporten för perioden januari–juni 2013 att verksamheten i Vattenfall den 1 januari 2014 ska delas upp i en nordisk och i en kontinentaleuropeisk del. Detta gör bolaget som en av flera åtgärder för att möta utvecklingen på den europeiska energimarknaden. Samtidigt skrivs värdet på bolagets tillgångar ned med 29,7 miljarder kronor till följd av marknadsutvecklingen och högre affärsrisker. Bakgrunden till uppdelningen i de två regionerna Norden och Kontinentaleuropa/Storbritannien är enligt Vattenfall en ökad osäkerhet om den gemensamma energimarknadens utveckling i Europa. Den nya strukturen ska göra det möjligt för respektive region att fokusera på sina huvudfrågor och att öppna upp för möjligheter till riskdelning i den kontinentala verksamheten. Bolaget påverkas, i likhet med andra europeiska kraftproducenter, av de allt kärvare marknadsutsikterna och gör bedömningen att marknaden inte kommer att återhämta sig inom en överskådlig framtid. För att återspegla de ökade affärsriskerna har framtida kassaflöden värderats med en högre riskfaktor. Som en konsekvens av detta skriver bolaget ned bokförda tillgångsvärden med totalt 29,7 miljarder kronor. Påverkan på resultatet är 24,5 miljarder kronor beroende på skatteeffekter kopplade till nedskrivningarna. Nedskrivningarna avser

- stenkol- och gaskraftverk i Nederländerna: 14,5 miljarder kronor
- stenkolkraftverk i Tyskland: 4,1 miljarder kronor
- kraftvärmeverk i Norden: 2,5 miljarder kronor
- goodwill hänförlig till tradingverksamheten: 6,8 miljarder kronor
- övriga tillgångar: 1,8 miljarder kronor.

Bolaget meddelade vidare att det underliggande rörelseresultatet för perioden januari–juni 2013 ökade med 3,3 procent till 16 950 miljoner kronor. Vattenfall uppfyller trots nedskrivningarna bolagets mål när det gäller kapitalstruktur. Kostnadsreduceringar och pågående effektiviseringar accelereras. Anställningsstopp och kraftfulla restriktioner på användningen av externa konsulter införs. Redan beslutade investeringsprojekt kommer att prioriteras, och fokus ligger även i fortsättningen på förnybar energi, upp gav bolaget.

Finansmarknadsminister Peter Norman meddelade i en kommentar i samband med Vattenfalls delårsrapport i juli 2013 att Vattenfall sedan slutet av 1990-talet genomgått en kraftig expansion, och att expansionen under senare år har gett Vattenfall flera starka resultat, men att bolaget också pekar på att detta medfört ett ökat risktagande, som till följd av bl.a. den globala ekonomiska krisen skapar flera utmaningar. Vattenfall har redogjort för att förvärvet av bolaget Nuon är en av flera faktorer som belyser detta. Sedan 2008 har de stora europeiska energibolagens aktievärde minskat med ca 50 procent, vilket motsvarar en total värdeminskning på ca 2 400 miljarder kronor. Det är nu viktigt med krafttag från Vattenfall. Bola-

get har uppgett att de har betydande utmaningar inom tysk kärnkraft, tysk kolkraft och holländsk gaskraft, och regeringen ser ingen anledning att göra en annan bedömning. Regeringen kommer att värna brett stöd för Vattenfalls hantering av innehavet av tysk kol, tysk kärnkraft och holländsk gas. Statsrådet hänvisade till att bolaget 2010 fick nya uppdrag från ägaren, bl.a. att fokusera mer på miljömässigt hållbar produktion, och att bolaget 2012 fick nya ekonomiska mål och antog en ny strategi, som styr bolaget mot ökat nordiskt fokus och minskade koldioxidutsläpp. Det aktuella läget visar enligt honom behovet att skyndsamt fullfölja denna strategi. Statsrådet betonade att de utmaningar som Vattenfall står inför är mer omfattande än de nedskrivningar som är förknippade med Nuon. De konjunkturella och strukturella förändringarna på energimarknaden i dess helhet är utmaningen, och av detta är Nuon bara en del. Givet vad vi vet i dag med en utdragen ekonomisk kris, en förändrad energimarknad och fallande elpriser så var 89 miljarder kronor ett högt pris för Nuon, enligt statsrådet. Priset var dock i linje med liknande förvärv som gjordes vid samma tid och hade stöd av externa bedömare, menade statsrådet.

I kommittémotion 2013/14:K382 av Björn von Sydow m.fl. (S), som behandlades av konstitutionsutskottet inom ramen för budgetbetänkandet om utgiftsområde 1 Rikets styrelse (bet. 2013/14:KU1), begärdes dels en ökning med 4 miljoner kronor i syfte att tillsätta en haverikommission för Nuonaffären (yrkande 1), dels ett tillkännagivande om en oberoende haverikommission för Nuonaffären (yrkande 4). Konstitutionsutskottet justerade betänkandet i november 2013 och avstyrkte båda dessa yrkanden i beslutet om förslag till fördelning av anslagen inom utgiftsområdet.

Per Bolund (MP) begärde i en anmälan till konstitutionsutskottet (KU-anmälan 1184-2012/13) i februari 2013 en granskning av om den tidigare näringsministern Maud Olofssons hantering av Vattenfalls förvärv av Nuon varit förenlig med gällande regler och riktlinjer. Konstitutionsutskottet planerar att behandla anmälan i ett granskningsbetänkande våren 2014 med planerad justering i maj.

I en interpellation (ip. 2012/13:277) i februari 2013 undrade Per Bolund (MP) vilken information statsministern fick om Nuonaffären innan den genomfördes, om statsministern i förväg gav sitt godkännande till affären samt om statsministern avsåg att ändra organisationen inom Regeringskansliet för att bättre kunna hantera stora statliga företagsaffärer. I en annan interpellation (ip. 2012/13:278) i februari 2013 undrade Jennie Nilsson (S) om statsministern haft kännedom om och godkänt Nuonaffären. Fredrik Olovsson (S) frågade dessutom i en interpellation (ip. 2012/13:297) i februari 2013 om Finansdepartementet och finansministern kände till de varningar som förelåg inför Nuonaffären, vilken bedömning finansministern i så fall gjorde av relevansen i dessa varningar samt vilket råd finansministern gav till statsministern och de partiledare som gav klar-tecken för affären. I juli 2013 undrade Anders Karlsson (S) i två frågor (fr. 2012/13:674 respektive 676) dels om statsministern avser att ta något

initiativ till förändringar av rutiner och arbetsformer i Regeringskansliet eller för det s.k. inre kabinettet med anledning av de obesvarade frågor och oklarheter som finns kring Nuonaffären, dels mot bakgrund av vilka fakta och argument som statsrådet Peter Norman hävdar att statsministern och partiledarna inte var informerade om Nuonförvärvet. I en interpellation (ip. 2012/13:510) av Mikael Damberg (S) i augusti 2013 ställdes frågorna om statsministern var informerad om Nuonaffären, om statsministern kände till de varningar som förelåg inför affären samt varför statsministern i så fall godkände affären.

Statsrådet Peter Norman besvarade i mars 2013 interpellationerna 2012/13:277, 278 och 297, i augusti 2013 frågorna 2012/13:674 och 676 samt i september 2013 interpellation 2012/13:510. I svaren, som till stor del var likartade, hänvisade statsrådet till att det av aktiebolagslagen (2005:551) följer att ett bolags styrelse ansvarar för och fattar beslut i samtliga bolagsfrågor som inte ägaren på bolagsstämma gett särskilda anvisningar om. Det är därmed styrelsen som ska ta det fulla ansvaret för förvaltningen av bolagets angelägenheter och bedöma bolagets risker och ekonomiska ställning. Statsrådet uppgav att regeringen mot denna bakgrund inte har fattat något beslut när det gäller Vattenfalls förvärv av Nuon. Vidare framförde han att de statliga bolagens styrelser enligt statens ägarpolicy är skyldiga att inför särskilt viktiga avgöranden samordna sin syn i dessa frågor med företrädare för ägaren. Det är också styrelsens ansvar att bedöma i vilka fall samordning bör ske. Även om samordning skett med ägaren är det alltså styrelsen som fattar och ansvarar för bolagets beslut. Vattenfalls förankring med ägaren inför bolagets förvärv av Nuon skedde genom att styrelsen samordnade sin syn på förvärvet med ägaren, som i detta fall företrädades av Näringsdepartementet och dess dåvarande departementschef. Genom att ett ansvarigt statsråd får information får regeringen anses bli informerad. Det ansvariga statsrådet ställde relevanta kontrollfrågor, bl.a. om Vattenfall kunde klara avkastningen med denna investering. Mot bakgrund av styrelsens positiva svar på denna fråga, och budskapet i rapporter som beställts från externa rådgivare, fann statsrådet inte skäl att ifrågasätta den eniga styrelsens bedömning. Eftersom något regeringsbeslut inte fattades kring förvärvet lämnades inte information till övriga partiledare före förvärvet. Med anledning av frågorna 2012/13:674 och 676 uppgav statsrådet vidare att det s.k. inre kabinettet är ett forum för diskussioner mellan partiledarna och att där inte fattas formella beslut. Det dokument från Näringsdepartementet som nämns i den ena frågan återspeglar inte hur information i frågan delades inom Regeringskansliet. Statsrådet hänvisade vidare till att Vattenfall sedan sommaren 2010 har ett nytt uppdrag och att statens ägarpolicy har utvecklats och i dag är ett tydligare ramverk än tidigare. Bland annat har rutinerna för styrelsens samordning med ägaren inför särskilt viktiga avgöranden förtydligats. För en aktiv ägare sker en löpande dialog med bolagen via ordföranden. Regeringen arbetar kontinuerligt med att skärpa

rutinerna och effektivisera styrningen av de statligt ägda bolagen. Statsrådet tillbakavisade ett påstående om att Vattenfall genom hemliga avtal skulle ha förbundit sig att inte göra förändringar i Nuon, och påpekade att det under det senaste året dessutom har annonserats fler uppsägningar i Nederländerna än i Sverige.

I maj 2013 besvarade statsrådet Peter Norman en interpellation (ip. 2012/13:395) av Fredrik Olovsson (S) som gällde vilket ställningstagande finansministern hade gjort i fråga om hur reformutrymmet påverkas av förlusten från Nuonköpet. I sitt svar uppgav statsrådet att Vattenfall, liksom de övriga statliga bolagen och näringslivet i stort, bedriver en verksamhet som medför affärsrisker. Vattenfalls årliga resultat efter skatt har under perioden 2006–2012 varierat mellan 10 och 20 miljarder kronor. För 2011 blev Vattenfalls årsvinst 10,4 miljarder, och 2012 uppgick resultatet efter skatt till 17,2 miljarder kronor. År 2012 var också ett år då bolaget gjorde en nedskrivning på ca 8 miljarder kronor i den del av Vattenfall som bl.a. hänförs till elproduktion från tidigare Nuon. Trots detta blev resultatet efter skatt alltså 70 procent högre än året innan. Att prognostisera framtida utfall i en så stor verksamhet som Vattenfall är oerhört svårt. Under samma period har utdelningsandelen i snitt utgjort 40 procent av årets resultat, vilket medfört att staten har mottagit utdelningar om 4–8 miljarder kronor från Vattenfall varje enskilt år. Av statens totala inkomster på drygt 800 miljarder kronor per år de senaste åren har ungefär 3 procent kommit från utdelningar från de statliga bolagen. År 2012 uppgick de statliga bolagens utdelningar sammanlagt till 27 miljarder kronor. Storleken på utrymmet för nya ofinansierade reformer, det s.k. budgetutrymmet, bestäms i en sammantagen bedömning där det finansiella sparatet i hela den offentliga sektorn endast är en bestämningsfaktor av många. Det är uppenbart att Vattenfall har gjort några bra och några mindre bra investeringar. Vattenfall äger och driver olika produktionsanläggningar inom olika områden. Från tid till annan, och mycket beroende på statliga interventioner och förändrade regelverk, påverkas lönsamheten hos de olika produktionslagen. Att prognostisera framtida vinstutfall är högst osäkert, och ett enskilt bolags årsvinst påverkar därmed inte statens framtida reformutrymme, menade statsrådet.

I en fråga (fr. 2012/13:686) av Eva-Lena Jansson (S) i augusti 2013 undrade frågeställaren om det ansvariga statsrådet avsåg att ta initiativ till en oberoende utredning av hur Nuonaffären påverkat statens framtida investeringar i förnybar energi. Statsrådet Peter Norman hänvisade i sitt svar samma månad till att Vattenfall står inför stora utmaningar, framför allt kopplade till tre stora utmanande innehav – kolkraft och kärnkraft i Tyskland samt gaskraft i Holland – och att det är viktigt att Vattenfall förhåller sig till det uppdrag som riksdagen har beslutat om att bolaget ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Vidare hänvisade statsrådet till att

ägaren under 2012 hade beslutat om nya ekonomiska mål för bolaget för att ge utrymme för värdeskapande och för att stärka investeringarna i förnybar energi samt till att bolaget under 2012 genomfört ett omfattande strategiarbete. Som ägare har regeringen i dialogen med bolaget varit tydlig med att strategin ska leda till ökat fokus på investeringar i förnybar energi och att det fastlagda uppdraget och de fastlagda målen ska fullföljas. Mot denna bakgrund avsåg statsrådet inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Sveaskog AB

Sveaskog AB är Sveriges största skogsägare och förvaltar totalt ca 4,1 miljoner hektar mark. Sveaskogs miljöarbete utgår från bolagets egen miljöpolicy. Målet i miljöpolicyen är att 20 procent av den produktiva skogsmarken ska användas till naturhänsyn och naturskydd. Sveaskog är certifierat enligt FSC:s (Forest Stewardship Council) standard.

Riksdagen fattade våren 2010 beslut om förändrat uppdrag för Sveaskog AB (prop. 2009/10:169, bet. 2009/10:NU22). Innebörden av beslutet är att bolagets verksamhet ska baseras på affärsmässig grund och generera marknadsmässig avkastning. Bolaget ska vara en oberoende aktör med kärnverksamhet inom skogsbruk utan egna stora intressen som slutanvändare av skogsråvara. Sveaskog bör också kunna bedriva närliggande verksamhet om det bidrar till att öka bolagets avkastning. Dessutom ska bolaget även fortsättningsvis genom försäljning av mark på marknadsmässiga villkor möjliggöra omarronderingar och tillköp för enskilt skogsbruk, särskilt i glesbygd. Försäljning av mark ska ske till dess att 10 procent av den areal bolaget hade vid bolagets bildande 2002 är avyttrad. Enligt Sveaskogs årsredovisning 2012 hade bolaget vid utgången av 2012 sålt totalt ca 315 000 hektar mark, vilket motsvarar 7,2 procent av markinnehavet vid programmets inledning 2002. Återstående areal som ska säljas uppgår till ca 120 000 hektar. Uppdraget om försäljning av mark beräknas pågå fram till 2019. Sveaskogs uppdrag att tillhandahålla ersättningsmark till staten upphörde vid utgången av 2010.

När det gäller Sveaskogs jaktarrenden, som är föremål för ett yrkande i motion 2013/14:N412 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S), besvarade statsrådet Peter Norman i februari 2011 en skriftlig fråga av Jonas Sjöstedt (V) i detta ämne. Frågeställaren ville veta om det ansvariga statsrådet avsåg att använda statens ägande av Sveaskog för att försäkra att bolagets policy för jaktarrenden inte innebär att möjligheterna till jakt för lokala jaktlag begränsas av att arrendekostnaderna stiger kraftigt. Frågan om Sveaskogs jaktarrenden behandlades även i ett interpellationssvar i oktober 2013 av statsrådet Peter Norman med anledning av en interpellation (ip. 2013/14:18) av Lena Olsson (V). Interpellationen gällde om statsrådet tänkte vidta åtgärder för att genom ägardirektiv till Sveaskog se till att jaktarrendena hålls på en nivå som möjliggör jakt för jaktintresserade i alla inkomstskikt. Vid båda svarstillfällena konstaterade statsrådet att Sveaskog

är ett statligt ägt bolag som agerar på marknadsmässiga villkor. Det är bolagsledningen som ansvarar för frågor som rör den löpande verksamheten och operativa beslut. Statsrådet har således inte för avsikt att påverka bolagets policy för jaktarrenden eller deras prissättning. Han hade dock fått information från Sveaskog om att bolaget menar att de nya jaktavtalen och prisjusteringarna kan leda till att fler och framför allt yngre jägare kommer att kunna få plats i jaktlagen, eftersom avtalskonstruktionen och prissättningen ska uppmuntra jaktlagen att ta in nya medlemmar. Sveaskog tillämpar också rabatter för yngre jägare, uppgav statsrådet.

Riksdagen avlog senast våren 2013 en motion om arrendepriiser liknande den här aktuella i motion 2013/14:N412 (S). Motionsyrkandet följdes upp i en reservation (S). Riksdagen avlog senast våren 2013 även ett motionsyrkande om ett samlat statligt ägande av skog liknande det här aktuella yrkandet i motion 2013/14: MJ301 (V). Yrkandet följdes upp i en reservation (V).

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Övergripande om förvaltning av statliga företag
- Statliga företags arbete med riktlinjer och policyer
- Vattenfall AB:s uppdrag
- Granskningskommission om köpet av Nuon
- Sveaskog AB:s arrendepriiser
- Skogsägande
- Försäljning av statliga företag
- Skrivelsen om företag med statligt ägande.

Övergripande om förvaltning av statliga företag

Uttalanden av riksdagen i olika frågor som rör förvaltning av statliga företag begärs i de fyra motionerna 2013/14:N2 (S), 2013/14:N290 (S), 2013/14:N367 (S) och 2013/14:N423 (S). Utskottet vill med anledning av dessa motioner anföra följande.

För staten som ägare är det centralt att de statliga bolagen bedriver sin verksamhet så att ett långsiktigt värdeskapande uppnås. Det är väsentligt att de statliga bolagen ges möjlighet att utvecklas och växa för att skapa värde för ägaren samt att den aktiva förvaltningen sker på ett professionellt sätt med värdeskapande som ett övergripande mål. Vidare är det viktigt att staten hanterar sin ägarroll på ett ansvarsfullt, transparent och tydligt sätt. I statens ägarpolicy slås fast att statligt ägda bolag ska vara föredömen inom området hållbart företagande. Som redovisats ställs krav på att samtliga styrelser i de statligt ägda bolagen ska fastställa långsiktiga

övergripande hållbarhetsmål knutna till verksamheten samt strategier för att nå målen. Ägarpolicyen fastställer även vilka internationella riktlinjer som alla statligt ägda företag ska följa.

I april 2009 beslutade regeringen – som tidigare redovisats – om riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. Utskottet anser därför att det inte finns något behov av ett riksdagsuttalande om lönesättningen för ledande befattningshavare i statliga bolag.

Det är angeläget att företag med statligt ägande, liksom övriga företag, arbetar med innovationsfrågor. Utskottet anser emellertid att ett sådant tillkännagivande som förordas i motion 2013/14:N423 (S) inte behövs.

Med det anförda avstyrker utskottet de här aktuella motionerna i berörda delar.

Statliga företags arbete med riktlinjer och policyer

Styrningen av de statligt ägda bolagen sker i första hand med stöd av statens ägarpolicy. Vidare ska en kontinuerlig dialog ske mellan Regeringskansliets förvaltningsorganisation och den politiska ledningen å ena sidan och styrelseordförandena och bolagen å andra sidan. Målen för bolagens ekonomi och verksamhet ska följas upp regelbundet och utvärderas. En förutsättning för ett långsiktigt värdeskapande i de statliga bolagen är att företagandet bedrivs hållbart, definierat som ett ansvarsfullt utnyttjande av resurser samt en ansvarsfull hantering av mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, antikorruption, affärsetik, jämställdhet och mångfald. Förvaltningen ska vara effektiv, professionell och transparent. I statens ägarpolicy slås fast att statligt ägda bolag ska vara föredömen inom området hållbart företagande. Ägarpolicyen fastställer vilka internationella riktlinjer alla statligt ägda företag ska följa. År 2012 utökades dessa med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Sedan 2007 har staten också ett krav på att statligt ägda bolag årligen ska rapportera sitt hållbarhetsarbete enligt riktlinjerna för Global Reporting Initiative (GRI). I ägarpolicyen anges vidare att statligt ägda bolag ska ha en genomtänkt och förankrad policy och strategi samt fastställda mål för att hantera hållbart företagande. Regeringen ställer sedan 2012 krav på att samtliga styrelser i de statligt ägda bolagen ska fastställa långsiktiga övergripande hållbarhetsmål knutna till verksamheten samt strategier för att nå målen. Mål och måluppföljning inom hållbart företagande ska redovisas i bolagens årsredovisningar och kommer fr.o.m. 2014 att följas upp kontinuerligt i den löpande bolagsstyrningen. Utskottet kan således konstatera att de statliga företagen redan arbetar aktivt med riktlinjer och policyer.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2013/14:N2 (S) i berörd del.

Vattenfall AB:s uppdrag

Uttalanden av riksdagen om Vattenfall AB:s roll i omställningen av energisystemet eller om bolagets uppdrag i övrigt begärs i motionerna 2013/14:Ub469 (SD), 2013/14:N292 (S), 2013/14:N418 (S), 2013/14:N352 (MP) och 2013/14:N439 (SD). Med anledning av nyss nämnda motioner vill utskottet anföra följande.

Våren 2010 fattade riksdagen, som redovisats, beslut om ett förtydligt uppdrag för Vattenfall. Innebörden av detta är att Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. I sitt ställningstagande anförde utskottet att det förtydligade uppdraget hade fått en sådan utformning att de oklarheter som tidigare hade funnits skulle komma att undanröjas. Utskottet såg det som naturligt att den tidigare geografiska avgränsningen till svensk energiförsörjning helt togs bort.

I anslutning till det som förs fram i de här aktuella motionerna om Vattenfalls roll inom energipolitiken vill utskottet betona att lönsamhet är centralt för bolagets verksamhet. För att kunna spela en roll i omställningen av energisystemet måste Vattenfall ha en stabil ekonomi och stora ekonomiska resurser. Produktion och distribution av el är kapitalintensiva verksamheter som kräver stora investeringar. Utskottet ser marknadsmässighet som ett centralt begrepp, om Vattenfall ska kunna spela en sådan roll i energiomställningen som utskottet vill se.

I propositionen om ett förtydligt uppdrag för Vattenfall meddelade regeringen sin avsikt att använda EU:s s.k. 2020-mål som referenspunkt för uppföljningen av Vattenfalls roll i energiomställningen. De nämnda målen handlar om att utsläppen av växthusgaser ska minska med 20 procent jämfört med 1990 års nivå, att 20 procent av den totala energianvändningen ska komma från förnybara energikällor samt att energieffektiviseringen ska öka med 20 procent. Utskottet, som ansåg att det är mycket bra att använda EU:s 2020-mål som referenspunkt, anförde att det därmed kommer att bli möjligt att utvärdera om Vattenfall verkligen är ett av de bolag som leder utvecklingen mot minskade utsläpp av klimatgaser och ökad andel förnybar energi samt aktivt verkar för en effektivare energianvändning.

Utskottet noterar att Vattenfall vid den extra bolagsstämman i november 2012, som redovisats, presenterade nya hållbarhetsmål. Enligt dessa ska Vattenfall minska sina koldioxidutsläpp till 65 miljoner ton i absoluta utsläpp till 2020, och bolagets tillväxttakt inom förnybar energi ska vara högre än den genomsnittliga tillväxttakten för de marknader bolaget verkar på i norra Europa. Dessutom ska kvantitativa mål på energieffektivisering sättas.

I motion 2013/14:Ub469 (SD) begärs ett tillkännagivande om att en riskkapitalfond bör inrättas, där en del av finansieringen ska ske genom vinstuttag från Vattenfall. Utskottet vill mot bakgrund av vad som anförs i motionen framhålla vikten av att kunskapsintensiva idéer stärks i tidiga ske-

den. Arbetet med att förbättra de statliga marknadskompletterande kapitalförsörjningsinsatserna behöver fortsätta. Utskottet tillbakavisar dock förslaget om att använda vinstuttag från Vattenfall för att finansiera en riskkapitalfond.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Ub469 (SD), 2013/14:N292 (S), 2013/14:N418 (S), 2013/14:N352 (MP) och 2013/14:N439 (SD) i berörda delar.

Granskningskommission om köpet av Nuon

Utskottet vill med anledning av vad som sägs i motion 2013/14:N1 (S, MP, V) om att tillsätta en granskningskommission om köpet av Nuon anför följande.

Av aktiebolagslagen (2005:551) följer att ett bolags styrelse ansvarar för och fattar beslut i samtliga bolagsfrågor som inte ägaren på bolagsstämma gett särskilda anvisningar om. Det är därmed styrelsen som ska ta det fulla ansvaret för förvaltningen av bolagets angelägenheter och bedöma bolagets risker och ekonomiska ställning. Vid förvärvet av Nuon gjorde Vattenfalls styrelse bedömningen att det var strategiskt riktigt att genomföra köpet. Beslutet om köpet togs av styrelsen. Inget regeringsbeslut fattades i frågan. När det gäller ansvarsfördelningen mellan styrelse och ägare angav vid tidpunkten för förvärvet av Nuon tillämplig arbetsordning för Vattenfall att styrelsen genom styrelseordföranden skulle samordna sin syn med företrädare för ägaren i frågor av avgörande betydelse, vilket också skedde vid bolagets beslut att förvärva Nuon. Utskottet kan konstatera att Vattenfall inför köpet av Nuon samordnade sin syn på förvärvet med ägaren genom att den dåvarande näringsministern Maud Olofsson informerades. Hon ställde då relevanta kontrollfrågor, bl.a. om huruvida köpet var förenligt med avkastningskraven på Vattenfall. Styrelsen meddelade då att så var fallet. En oberoende värdering genomfördes av en extern finansiell rådgivare, Merrill Lynch, som bedömde att priset var rimligt. Till detta kan även tilläggas att ett strategiarbete tillsammans med konsultbyrån McKinsey nyligen hade identifierat europeisk tillväxt som det mest värdeskapande alternativet för Vattenfall samt att det skulle genomföras genom bl.a. förvärv, vilket kunde inkludera större förvärv. Ansvarigt statsråd fann mot denna bakgrund inte skäl att ifrågasätta den eniga styrelsens bedömning.

Enligt utskottets uppfattning saknas det anledning att tillsätta en granskningskommission för att utreda processen inför Vattenfalls köp av Nuon. Konstitutionsutskottet kommer under riksmötet att behandla en anmälan som gäller om den tidigare näringsministerns hantering av Vattenfalls förvärv av Nuon varit förenlig med gällande regler och riktlinjer. Utskottet har fullt förtroende för att granskningen av ärendet kommer att hanteras genomgripande och fullödigt av konstitutionsutskottet. Utskottet ser ingen anledning till att samtidigt och parallellt lägga tid och resurser på att göra

ytterligare en granskning genom att tillsätta en särskild granskningskommision. Dessutom anser utskottet att det även är olämpligt att en kommission överprövar det arbete som konstitutionsutskottet ska göra.

Vad som skulle återstå för en kommission att granska är om köpet skedde på affärsmässiga grunder. En sådan överprövning av riksdagen av affärsmässigheten skulle dock innebära en mycket märklig ordning där riksdagen skulle ta på sig att granska bolagens transaktioner. En konsekvens av förslaget måste rimligen också vara att samtliga förvärv och större investeringar som någonsin har gjorts av statliga bolag bör utredas av en kommission. I förlängningen kommer statliga bolag inte att vilja göra affärer.

Marknadsförutsättningarna för Vattenfall och andra europeiska energibolag har förändrats kraftigt de senaste åren. Utvecklingen drivs av både konjunkturella och strukturella faktorer. En global finanskris och efterföljande recession har påverkat efterfrågan på el och orsakat prisfall på utsläppsätter från 25 euro per ton 2008 till dagens pris på ca 5 euro per ton, motsvarande ett prisfall på 80 procent. Detta missgynnar icke koldioxidtung kraftslag som t.ex. gaskraft. Ökad utvinning av skiffergas i Förenta staterna har lett till ett dramatiskt ökat utbud av kol i Europa eftersom kol från Förenta staterna i stället exporterats till Europa. Detta har pressat ned europeiska kolpriser, vilket resulterat i lägre priser på el. Den kraftiga ökningen av kolkraftsproducerad el har skett på bekostnad av gaskraftsproducerad el. Vidare har Europa de senaste fem åren haft en kraftig tillväxt i förnybar energiproduktion. Tyskland har haft en tillväxt under 2008–2012 om ca 100 procent av ny kapacitet inom förnybar energi, vilket främst drivits av kraftiga subventioner och där det mesta är lokalproducerad förnybar energi. Detta är en central del av den s.k. Energiewende i Tyskland. En annan faktor som har påskyndat omställningen till förnybart är beslutet att successivt stänga ned tysk kärnkraft fram till 2022 som fattades efter jordbävningen och tsunamin i Fukushima. Konsekvensen av det som nämns ovan, tillsammans med en lägre efterfrågan på el till följd av den europeiska skuldskrisen, har lett till utbudsöverskott och därigenom låga elpriser. Det är inte bara Vattenfall som har varit tvungna göra nedskrivningar. Tyska RWE har gjort nedskrivningar på ca 30 miljarder, och även andra bolag som franska GDF Suez och norska Statkraft har gjort stora nedskrivningar. Det var ingen som 2009 kunde förutse de konjunkturella och strukturella förändringar som energimarknaden har genomgått och som resulterat i att det i dagsläget är mer lönsamt att producera el med kolkraft än med gas.

Även under de kommande åren väntas energibolagen i Europa stå inför stora utmaningar med låg efterfrågan på och högt utbud av el, vilket väntas leda till fortsatt låga elpriser. Som en konsekvens av dessa förändrade marknadsförhållanden reviderade regeringen under hösten 2012 Vattenfalls ekonomiska mål med lägre och därmed rimligare avkastningskrav för att öka möjligheterna till satsningar på hållbar energi. Samma år slog bolaget fast en ny strategi med ökat fokus på klimatutmaningar och Norden. Det

är nu angeläget att bolaget skyndsamt fullföljer sin strategi. Det är Vattenfalls styrelse och ledning som ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs så att bolaget når de mål som ägaren respektive bolaget har beslutat om.

Vattenfall har sedan slutet av 1990-talet genomgått en kraftig expansion. Under senare år har expansionen gett Vattenfall flera starka resultat, men den har också medfört ett ökat risktagande, som till följd av bl.a. den globala ekonomiska krisen ställer bolaget inför flera utmaningar. Förvärvet av Nuon är en av flera faktorer som belyser detta. Nedskrivningarna av bolagets värde är i linje med de europeiska energibolagens bekymmersamma utveckling och bekräftar de problematiska utmaningar som Vattenfall tillsammans med den övriga europeiska energimarknaden står inför. Sedan 2008 har de stora europeiska energibolagens aktievärde minskat med ca 50 procent, vilket motsvarar en total värdeminskning på ca 2 400 miljarder kronor. De största utmaningarna för Vattenfall i dag är alltså både de konjunkturella och strukturella förändringarna på energimarknaden.

Det är framför allt tre innehav som i dag innebär stora utmaningar för Vattenfall

- kärnkraft i Tyskland som förvärvades 2001
- kolkraft i Tyskland som i huvudsak förvärvades åren 2001–2002
- gaskraft i Nederländerna (Nuon) som förvärvades 2009.

Vattenfalls sista beslut att nyinvestera i kolkraft togs 2006. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen var då ansvarig för det statliga ägandet. Att färdigställa stora investeringar såsom kolkraft tar flera år. Det är detta som gör att Vattenfalls investeringsposter fortfarande i dag till stor del består av fossilkraft. År 2007 beslutade Vattenfall att inga nya investeringsbeslut ska tas i fråga om kolkraft. Vattenfalls investeringsplan för perioden 2013–2017 visar att 56 procent av tillväxtinvesteringarna går till vindkraft. Redan i dag är Vattenfall en av världens största operatörer när det handlar om havsbaserad vindkraft. Bolaget har vindkraftsparker i Sverige, Storbritannien, Danmark, Tyskland och Nederländerna efter köpet av Nuon.

Vid bolagsstämman i april 2005 ändrade den dåvarande socialdemokratiska regeringen Vattenfalls uppdrag genom ett tillägg i bolagsordningen. Tillägget hade följande lydelse: ”Bolaget ska inom ramen för kravet på affärsmässighet vara det ledande företaget i omställningen till en ekologiskt och ekonomiskt uthållig svensk energiförsörjning [...]” Konsekvenserna av en sådan formulering blev att det var den svenska energiförsörjningen som skulle vara ekologisk, och därmed öppnades möjligheten för bolaget att göra vilka investeringar det ville i fossilkraft utanför Sveriges gränser. Riksrevisionen framförde 2007 i rapporten Vattenfall – med vind i ryggen? (RiR 2007:29) att tillägget i Vattenfalls bolagsordning var otydligt formulerat och att begreppen i tillägget lämnade utrymme för flera tolkningar. Regeringen har därefter tagit fram ett nytt, förtydligt ägaruppdrag där otydligheterna har tagits bort (prop. 2009/10:179, bet. 2009/10:

NU23). År 2012 tog Vattenfall även beslut om nya hållbarhetsmål som bl.a. innebär att Vattenfall ska minska sina koldioxidutsläpp från 90 till 65 miljoner ton till 2020.

Under den tidigare socialdemokratiska regeringens tid skedde en gigantisk expansion av Vattenfall i Europa via köp av kolkraftverk och stora kärnkraftsinvesteringar i Tyskland. Dessa investeringar har tyvärr inte visat sig vara hållbara för Vattenfall. I förhållande till anskaffningsvärde har Vattenfall skrivit ned 117 procent av värdet för den tyska kärnkraften och 42 procent av värdet för Nuon. Nedskrivningarna av den tyska kärnkraften är en betydligt högre andel av förvärvskostnaden än nedskrivningarna av Nuon. I Regeringskansliet har man letat efter dokument som klargjorde vad det fanns för analyser, regeringsunderlag, promemorior, samordningsdiskussioner och dialoger mellan bolaget och den socialdemokratiska regeringen under den perioden. Ingen dokumentation har hittats. I juni 2004 redovisade Riksrevisionen i rapporten Vattenfall AB – uppdrag och statens styrning (RiR 2004:18) en granskning av Vattenfall och statens ägarförvaltning av bolaget. Granskningen omfattade genomförandet av Vattenfalls uppgift inom ramen för de miljö- och energipolitiska målen som riksdagen fattat samt redovisningen av bolagets etablering och verksamhet i Tyskland. Riksrevisionen framförde att otydliga formuleringar av Vattenfalls eventuella bidrag till genomförandet av svensk miljö- och energipolitik hade skapat utrymme för olika tolkningar. Riksrevisionen kritiserade att styrelsen och ägarförvaltningen inte hade tagit initiativ till att precisera Vattenfalls miljö- och energipolitiska uppdrag. Den s.k. formlösa styrningen av Vattenfall, dvs. utbytet av information mellan bolaget och ägarförvaltningen som inte dokumenteras i alla delar, hade enligt rapporten begränsat Riksrevisionens möjligheter att bedöma hur den interna kontrollen av beredningsprocessen mellan bolag och ägarförvaltning varit utformad. Vidare menade Riksrevisionen att ägarförvaltningen inte hade behandlat frågan om Vattenfalls expansion i Tyskland på ett tydligt sätt. Vattenfalls investeringar i Tyskland innebar en markant förändring av bolagets tidigare verksamhetsinriktning och strategi samt ett i väsentliga delar ändrat ekonomiskt risktagande. Ägarförvaltningens styrning av bolaget hade inte varit tillräckligt tydligt för att undvika risken att bolagets verksamhet i Tyskland uppfattades stå i betydande motstridighet till svenska miljö- och energipolitiska mål. Riksrevisionen ansåg, med anledning av omfattningen av och inriktningen på Vattenfalls expansion i Tyskland, att styrelsen eller ägarförvaltningen borde ha verkat för ett formellt ställningstagande till bolagets planer.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2013/14: N1 (S, MP, V).

Sveaskog AB:s arrendepriiser

I motion 2013/14:N412 (S) efterfrågas ett uttalande av riksdagen om att priserna på Sveaskog AB:s jaktarrenden ska vara rimliga. Utskottet hänvisar till sina ställningstaganden hösten 2011 och våren 2013 då liknande motionsyrkanden avlogs av riksdagen. Utskottet vidhåller att detta inte är en fråga där statsmakterna bör agera. Sveaskog är ett statligt ägt bolag som agerar på marknadsmässiga villkor, och det är bolagsledningen som ansvarar för frågor som rör den löpande verksamheten och operativa beslut.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Skogsägande

I motion 2013/14:N241 (M) föreslås ett tillkännagivande som gäller Sveaskogs uppdrag om försäljning av mark till enskilda. Utskottet finner ingen anledning för riksdagen att initiera några åtgärder med anledning av förslaget. Riksdagen bör alltså avslå motionen.

I motion 2013/14: MJ301 (V) föreslås det att det statliga ägandet av skog ska samlas i ett bolag. Riksdagen har tidigare, som redovisats, avslagit motionsyrkanden med denna innebörd och i det sammanhanget redovisat hur Sveaskog AB:s verksamhet bedrivs. Utskottet kan inte se någon anledning till att riksdagen nu skulle inta någon annan ståndpunkt och avstyrker därmed motionen i aktuell del.

Försäljning av statliga företag

I motion 2013/14:N274 (M) föreslås att riksdagen återigen ska bemyndiga regeringen att avyttra det statliga aktieinnehavet i Telia Sonera AB. Vidare föreslås i motion 2013/14:N402 (M) mindre statligt ägande i syfte att främja friare universitet. I motion 2013/14:N249 (FP) framförs att tiden nu är inne för att sälja SAS AB och att regeringen snarast bör ta fram ett förhandlingsupplägg. Utskottet anser inte att det finns något behov av ett riksdagsuttalande om försäljning av nämnda bolag och avstyrker därmed motionerna.

Skrivelsen om företag med statligt ägande

Systemet med årliga redogörelser från regeringen för företag med statligt ägande baseras på ett beslut av riksdagen 1981. Det finns, som framgått av tidigare ställningstaganden, åsiktsskillnader mellan företrädarna för olika partier i utskottet när det gäller statliga företag. Utskottet vill samtidigt framhålla vikten av att regeringen årligen lämnar dessa redogörelser, som utgör underlag för att riksdagen ska kunna följa regeringens förvaltning av de aktuella företagen.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen ska lägga regeringens skrivelse till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Övergripande om förvaltning av statliga företag, punkt 1 (S, V)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örn-fjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Ingemar Nilsson (S), Kent Persson (V) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:N2 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 21–23 och avslår motionerna

2013/14:N290 av Hans Hoff (S) och

2013/14:N367 av Sven-Erik Bucht m.fl. (S).

Ställningstagande

Enligt vår mening – och i likhet med vad som anförs i motionerna 2013/14: N2 (S) och 2013/14:N423 (S) – har staten en viktig uppgift att på ett ansvarsfullt sätt värna, förvalta och utveckla de gemensamma tillgångarna som företag med statligt ägande representerar. Genom ett ansvarsfullt ägande ska de statliga företagen bidra till en långsiktig och hållbar tillväxt.

Företag med statligt ägande är i flera fall framgångsrika aktörer på både de nationella och internationella marknader där de verkar. De representerar stora värden som svenska folket är ägare till. Staten är Sveriges största företagsägare och arbetsgivare. Detta medför ett stort ansvar och ställer krav på en långsiktig och professionell förvaltning för att säkerställa tillväxten i vårt land.

Vi ifrågasätter om regeringen är förmögen att hantera och styra de statliga företagen och efterlyser en rad åtgärder för att återupprätta det professionella ägaransvaret för de statliga företagen. En nationell strategi för att utveckla ett hållbart och professionellt statligt ägande bör införas.

Det är angeläget att företag med statligt ägande arbetar kontinuerligt med innovationsfrågor så att vidareförädling och utveckling av statlig affärsverksamhet kan fortgå. Regeringen bör i likhet med vad som anförs i

motion 2013/14:N423 (S) ge företag med statligt ägande i uppdrag att arbeta med och bejaka innovationsfrågorna inom ramen för deras verksamhet.

Riksdagen bör sammanfattningsvis genom ett uttalande tydliggöra för regeringen dels vikten av att värna och utveckla det långsiktiga ägandet av företag med statligt ägande och att värna de gemensamma tillgångar som företag med statligt ägande utgör, dels behovet av åtgärder för att återupprätta det professionella ägaransvaret för de statligt ägda företagen, däribland införandet av en nationell strategi. Riksdagsuttalandet bör även omfatta att regeringen bör formulera riktlinjer till företag med statligt ägande om att arbeta med och bejaka innovationsfrågorna inom ramen för deras verksamhet. Därmed blir motionerna 2013/14:N2 (S) och 2013/14:N423 (S) tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks. Övriga här aktuella motioner avstyrks.

2. Övergripande om förvaltning av statliga företag, punkt 1 – motiveringen (MP)

av Jonas Eriksson (MP).

Ställningstagande

Företag med statligt ägande kan fylla många viktiga samhällsfunktioner. För mig är dock inte statligt ägande av bolag något självändamål. Jag ser det som ett medel för att uppnå angelägna samhällsmål. En aktiv statlig styrning är därför en nödvändighet. Styrningen av de statliga bolagen måste hanteras långsiktigt och ansvarsfullt. Staten har i sin roll som en betydande företagsägare också ett omfattande ansvar, inte bara för de enskilda företagen utan också för samhällsutvecklingen i stort.

Ett gemensamt mål för samtliga statligt ägda företag är, enligt min uppfattning, att vara ledande när det gäller hållbar ekologisk och social utveckling. Målen för de statliga bolagens verksamheter måste vara entydiga och möjliga att utvärdera. De ekologiska och sociala målen ska liksom de ekonomiska målen utvärderas och följas upp. Ägarrollen och förvaltningen ska hanteras på ett ansvarsfullt, transparent och tydligt sätt.

De här behandlade motionerna behöver dock inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. De avstyrks följaktligen i här aktuella delar.

3. Statliga företags arbete med riktlinjer och policyer, punkt 2 (S, MP, V)

av Jonas Eriksson (MP), Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Ingemar Nilsson (S), Kent Persson (V) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N2 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringens skrivelse om 2013 års redogörelse för företag med statligt ägande är ett viktigt redskap för att förmedla information om hur regeringen tar sitt ägaransvar och hur den tänker utveckla ägandet av de statliga företagen. Den senaste tidens rapportering kring hur statliga företag lever upp till de etiska och ekonomiska riktlinjerna föranleder enligt oss dock frågan om regeringen är förmögen att hantera och styra de statliga företagen. Vi anser att skrivelsen inte besvarar dessa frågor på ett tillfredsställande sätt.

Riksdagen bör därför uppmana regeringen att återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur regeringen säkerställer att de statliga företagen arbetar på ett tillfredsställande sätt med riktlinjer och policyer. Därmed blir motion 2013/14:N2 (S) tillgodosedd i berörd del och tillstyrks.

4. Vattenfall AB:s uppdrag, punkt 3 (S, V)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Ingemar Nilsson (S), Kent Persson (V) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:N292 av Jörgen Hellman m.fl. (S) och

2013/14:N418 av Lars Eriksson m.fl. (S) samt

avslår motionerna

2013/14:Ub469 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 3,

2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 5 och

2013/14:N439 av Anna Hagwall (SD).

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning bör Vattenfall AB öka investeringarna i förnybar energi. Bolaget bör vara ledande i omställningen av energisystemet och pådrivande i energiomställningen på alla marknader där företaget är verksamt. Vi instämmer i vad som sägs i motion 2013/14:N352 (MP) om att Vattenfall som statligt energibolag bör vara föregångare i energiomställningen. Vi delar dock inte uppfattningen i nyss nämnda motion att riksdagen ska uppmana regeringen att uppdra åt Vattenfall att ta fram en strategi för att ställa om hela verksamheten till att bli helt baserad på förnybar energi till 2030.

Den svenska industrin är beroende av en långsiktig och pålitlig energiförsörjning för att kunna behålla sin konkurrenskraft. Vattenfall – i statlig ägo – är en viktig pusselbit för den svenska energi- och industripolitiken. Som det anförs i motion 2013/14:N292 (S) bör ambitionsnivån höjas för Vattenfall, och bolaget bör ta ett större ansvar för investeringar i ny teknik, pilot- och demonstrationsanläggningar för förnybara energikällor och effektivare elöverföring. Detta överensstämmer även med vad som framförs i motion 2013/14:N418 (S).

Sammanfattningsvis bör riksdagen uppmana regeringen att vidta åtgärder för att Vattenfall ska bli en pådrivande aktör för att främja ett hållbart energisystem. Med ett sådant beslut blir motionerna 2013/14:N292 (S) och 2013/14:N418 (S) tillgodosedda och tillstyrks. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

5. Vattenfall AB:s uppdrag, punkt 3 (MP)

av Jonas Eriksson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 5 och avslår motionerna 2013/14:Ub469 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 3, 2013/14:N292 av Jörgen Hellman m.fl. (S), 2013/14:N418 av Lars Eriksson m.fl. (S) och 2013/14:N439 av Anna Hagwall (SD).

Ställningstagande

Jag anser – i likhet med vad som anförs i motion 2013/14:N352 (MP) – att riksdagen bör uppmana regeringen att ge Vattenfall AB i uppdrag att ta fram en strategi för att ställa om hela verksamheten till att bli helt baserad på förnybar energi till 2030. Enligt min uppfattning bör Vattenfall som

statligt energibolag vara föregångare i energiomställningen. I dag är klimatutsläppen från bolagets anläggningar i stället större än hela Sveriges utsläpp. Enligt ägarens uppdrag ska Vattenfall vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Detta innebär inget större åtagande för Vattenfall eftersom det inte finns så många bolag i samma storlek och de alla har en ohållbar portfölj. Vattenfall har enligt mig ännu inte kunnat presentera en trovärdig plan för hur klimatutsläppen ska minska. Tvärtom har Vattenfall de senaste åren fortsatt sina investeringar i fossil energi, och investeringarna i förnybar energi är dessvärre mycket små.

Regeringens direktiv till Vattenfall behöver skärpas. Det krävs en helt ny och mycket tydligare inriktning på verksamheten. Bolaget bör vara en del av omställningen till ett helt förnybart energisystem i både Sverige och Europa. Omställningen bör i första hand ske genom ändrade produktionsmetoder och effektiviseringar. Riksdagen bör uppmana regeringen att ge Vattenfall i uppdrag att ta fram en strategi för att ställa om hela verksamheten till att bli helt baserad på förnybar energi till 2030. Med ett sådant beslut blir den nämnda motionen tillgodosedd i aktuell del och tillstyrks.

Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

6. Vattenfall AB:s uppdrag, punkt 3 (SD)

av Anna Hagwall (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub469 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 3 och

2013/14:N439 av Anna Hagwall (SD) samt

avslår motionerna

2013/14:N292 av Jörgen Hellman m.fl. (S),

2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 5 och

2013/14:N418 av Lars Eriksson m.fl. (S).

Ställningstagande

Svenska företag saknar ofta det kapital som krävs för att genomföra idéer. Detta leder i sin tur till att många potentiella arbetstillfällen aldrig skapas. Det finns ett behov av en marknadskompletterande riskkapitalfond, som prioriterar företag och innovatörer som har små möjligheter att söka kapital på den ordinarie riskkapitalmarknaden. På det sättet främjas innovationsutvecklingen, och landets konkurrenskraft stärks. Detta kan möjliggöras genom en extra vinstutdelning från Vattenfall AB på upp till 5 miljarder kronor om året under förutsättning att vinstutrymmet finns. Pengarna

ska gå till riskkapitalfonden. Fokus ska ligga på kunskapsintensiva branscher, vilket gör att den svenska internationella konkurrenskraften på området stärks. Med hänvisning till det anförda förordar jag att riksdagen uppmanar regeringen att inrätta en riskkapitalfond, där en del av finansieringen ska ske genom vinstuttag från Vattenfall. Därmed blir motion 2013/14: Ub469 (SD) tillgodosedd i berörd del och tillstyrks.

Vattenfalls s.k. energimix består av kol, kärnkraft, naturgas, vattenkraft och vindkraft. Den osäkerhet som finns på den europeiska energimarknaden när det gäller subventioner, pris på utsläppsrätter och kostnader för investeringar samt övriga nationers inställning till dessa kan förändra eller snedvräda konkurrensen på hela energimarknaden. Jag tillstyrker därför motion 2013/14:N439 (SD) om en översyn av Vattenfalls uppdrag för att säkerställa realistiska investeringsplaner och långsiktig konkurrens samt för att förhindra koldioxidläckage när det gäller bolagets energimix.

Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

7. Granskningskommission om köpet av Nuon, punkt 4 (S, MP, V)

av Jonas Eriksson (MP), Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Ingemar Nilsson (S), Kent Persson (V) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:N1 av Jennie Nilsson m.fl. (S, MP, V).

Ställningstagande

Staten har en viktig uppgift att på ett ansvarsfullt sätt värna, förvalta och utveckla de gemensamma tillgångarna som företag med statligt ägande representerar. Vattenfall AB har en viktig roll i det svenska energisystemet och för utformningen av den svenska energipolitikens inriktning. Koncernen är dessutom av mycket stor ekonomisk betydelse för Sverige. Vattenfalls köp av Nuon 2009 har i efterhand bidragit till att försämra Vattenfalls finanser drastiskt. Totalt har bolaget tvingats göra nedskrivningar med drygt 37 miljarder kronor. Därmed hotas Vattenfalls möjligheter att klara sina huvuduppgifter.

Det har framkommit uppgifter om att det fanns tydliga varningssignaler från tjänstemännen i Regeringskansliet om de ekonomiska riskerna med affären. Det förekommer också uppgifter om att det finns ett hemligt avtal som skyddar Nuon mot besparingar i dess verksamhet fram till 2017. Detta skulle i sådana fall innebära att Vattenfall tvingades genomföra ännu

större besparingar i sin verksamhet för att kompensera avtalet med Nuon. Regeringen godkände affären. Det är riksdagens plikt att granska regeringen och kräva att den kan stå för och motivera sina beslut. Utskottet konstaterar att det råder oklarheter om vad som egentligen hände i Regeringskansliet inför affären. En affär av denna storlek borde ha föranlett en gedigen beredningsprocess i Regeringskansliet.

De frågetecken som finns kring Vattenfalls köp av Nuon bör redas ut. Som redovisats i det föregående kommer konstitutionsutskottet under våren 2014 med anledning av en granskningsanmälan från Per Bolund (MP) att granska om den dåvarande näringsministerns hantering av Vattenfalls förvärv av Nuon var förenlig med gällande regler och riktlinjer. Vi välkomnar den granskning som konstitutionsutskottet kommer att göra av de konstitutionella aspekterna av affären. Enligt vår uppfattning är det dock inte tillräckligt med en sådan granskning. Vi anser att det behövs en vidare granskning än den granskningsanmälan till konstitutionsutskottet avser. Vidare vill vi se en oberoende expertgranskning. Det är viktigt att ta lärdom av det inträffade för att för framtiden säkerställa att staten agerar som en ansvarsfull ägare. Vi anser därför att riksdagen – i likhet med vad som föreslås i motion 2013/14:N1 (S, MP, V) – genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att tillsätta en oberoende granskningskommission för att utreda berednings- och beslutsprocessen inför köpet av Nuon. En sådan kommission bör bestå av oberoende experter med kunskaper inom olika kompetensområden som ska bidra till att besvara bl.a. följande frågor:

- Vilket informationsunderlag inför beslutet fanns hos Vattenfall respektive ägaren?
- Hur utbyttes informationen mellan bolaget och ägaren, särskilt med beaktande av den riskanalys som gjordes inför affären?
- Stämmer det att regeringen före köpet informerades av konsultföretaget McKinsey om att ett köp skulle kunna leda till att Vattenfall tvingades till ett framtida kapitaltillskott från skattebetalarna, och om så var fallet, varför godkändes ändå affären?
- Vilka åtgärder har regeringen vidtagit respektive avser regeringen att vidta för att undvika att liknande händelser upprepas?

Med hänvisning till det ovan anförda tillstyrks motionen.

8. Granskningskommission om köpet av Nuon, punkt 4 – motiveringen (SD)

av Anna Hagwall (SD).

Ställningstagande

Det är viktigt att de frågetecken som finns kring Vattenfall AB:s köp av Nuon utreds grundligt för att säkerställa att framtida rutiner, riktlinjer och regler efterlevs på bästa möjliga sätt. Behovet av tydlighet när det gäller

t.ex. ansvarsfördelning för att förhindra oegentligheter och oklarheter är betydande. Konstitutionsutskottet kommer att behandla en anmälan som gäller hanteringen av Vattenfalls förvärv av Nuon och om den varit förenlig med gällande regler och riktlinjer. Jag har fullt förtroende för att granskningen av ärendet kommer att hanteras genomgripande och fullödigt av konstitutionsutskottet. Jag ser i dag ingen anledning till att samtidigt och parallellt lägga tid och resurser på att göra ytterligare en granskning genom att tillsätta en särskild granskningskommission. Det saknas i dagsläget alltså anledning att tillsätta en granskningskommission för att utreda processen gällande Vattenfalls köp av Nuon.

Med hänvisning till det anförda avstyrker jag motion 2013/14: N1 (S, MP, V).

9. Sveaskog AB:s arrendepriser, punkt 5 (S, V)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Ingemar Nilsson (S), Kent Persson (V) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:N412 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S).

Ställningstagande

I likhet med vad som framförs i motion 2013/14:N412 (S) anser vi att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om Sveaskog AB:s priser på jaktarrenden. Under de senaste åren har Sveaskog genomfört betydande höjningar av sina jaktarrenden i de norra delarna av landet. I vissa fall har prishöjningarna varit flera hundra procent, vilket i kombination med höga avgifter för att fälla älg har gjort att allt fler jägare och jaktlag inte längre har råd att förlänga sina arrenden. Det finns exempel när priset per fälld älg närmar sig 35 000–40 000 kronor, och då är det omöjligt för de allra flesta att fortsätta jaga. Sveaskog ser uppenbarligen inte detta som något större problem, då det har funnits andra personer än de som bor i området som bolaget kunnat sälja jaktarrenden till. De jägare och jaktlag som under lång tid har arrenderat marker i den del av landet som de bor i tar dock oftast ett stort ansvar för de marker de jagar på och de viltstammar som de förvaltar. Att arrendera ut marken till de jägare och jaktlag som har råd att betala riskerar att minska långsiktigheten i viltstammarnas förvaltning, vilket kan öka betesskadorna. För att komma till rätta med dessa borde Sveaskog vara mån om att beståndet av älg på bolagets marker tas om hand på bästa sätt och med kontinuitet. Ett statligt bolag som Svea-

skog bör inte driva upp priserna på jaktarrenden så att de människor som bor i områdena inte har råd att fortsätta arrendera. Sveaskog bör i stället värna dem som tar ansvar för långsiktighet och god viltvård och ge människor förutsättningar att bo kvar i glesbygden.

Med ett sådant beslut av riksdagen som vi önskar blir motion 2013/14: N412 (S) tillgodosedd och tillstyrks.

10. Skogsägande, punkt 6 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14: MJ301 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 16 och avslår motion 2013/14: N241 av Bengt-Anders Johansson (M).

Ställningstagande

Jag anser – i likhet med vad som anförs i motion 2013/14: MJ301 (V) – att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om statligt ägd skog, med innebörden att det statliga ägandet av skogsområden bör samlas i ett bolag. Jag menar att staten bör bedriva ett aktivt förvaltningskap över sina skogsområden. Det nya skogsbolaget som jag anser bör inrättas bör inte ha avkastning som främsta mål utan en hållbar användning av skogens resurser. De nuvarande vinstkraven gör det svårt för statliga skogsbolag och förvaltare att avstå produktiva skogar till andra intressen. Det nya bolaget bör också ges i uppdrag att avsätta större arealer till skyddade naturområden. Staten bör även fortsättningsvis svara för att tillhandahålla ersättningsmark vid skydd av värdefull natur även ovan odlingsgränsen och då i samråd med rennäringen.

Med hänvisning till det anförda förordar jag att riksdagen uppmanar regeringen att vidta åtgärder så att det statliga ägandet av skogsområden samlas i ett bolag. Därmed blir motion 2013/14: MJ301 (V) tillgodosedd i berörd del och tillstyrks. Motion 2013/14: N241 (M) avstyrks.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2012/13:140 2013 års redogörelse för företag med statligt ägande.

Följdmotionerna

2013/14:N1 av Jennie Nilsson m.fl. (S, MP, V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en oberoende haverikommission för att utreda berednings- och beslutsprocessen inför Vattenfalls uppköp av det holländska energibolaget Nuon 2009.

2013/14:N2 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur regeringen säkerställer att de statliga företagen arbetar på ett tillfredsställande sätt med riktlinjer och policyer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en nationell strategi för att utveckla ett hållbart och professionellt statligt ägande bör införas.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Ub469 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en riskkapitalfond med uppgift att kommersialisera svenska innovationer, där en del av finansieringen sker genom vinstuttag från Vattenfall.

2013/14:MJ301 av Jens Holm m.fl. (V):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att all statligt ägd skog bör samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål.

2013/14:N241 av Bengt-Anders Johansson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att fortsatt minska Sveaskog AB:s skogsinnehav för att förstärka privat skogsägande.

2013/14:N249 av Christer Winbäck (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försäljning av flygbolaget SAS.

2013/14:N274 av Eliza Roszkowska Öberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet att avyttra statens aktieinnehav i Telia Sonera AB.

2013/14:N290 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lönesättning i statliga bolag.

2013/14:N292 av Jörgen Hellman m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Vattenfall och energipolitiken.

2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge i uppdrag till Vattenfall att ta fram en strategi för att ställa om hela verksamheten till att bli helt baserad på förnybar energi till 2030.

2013/14:N367 av Sven-Erik Bucht m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tydlig ägarstyrning i våra statliga bolag.

2013/14:N402 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mindre statligt ägande för friare universitet.

2013/14:N412 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveaskogs arrendepriiser inte ska vara marknadsledande.

2013/14:N418 av Lars Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av Vattenfalls ägardirektiv.

2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om företag med statligt ägande.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att återupprätta ett professionellt ägaransvar för företag med statligt ägande.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i sina ägardirektiv till företag med statligt ägande bör formulera riktlinjer om att arbeta och bejaka innovationsfrågorna inom ramen för deras verksamhet.

2013/14:N439 av Anna Hagwall (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av uppdraget till statligt ägda Vattenfall enligt vad som beskrivs i motiveringen.

BILAGA 2

Företag med statligt ägande

	Ägarandel %	Resultatkrav
Finansdepartementet		
AB Bostadsgaranti	50	Ja
AB Göta kanalbolag	100	Nej
AB Svensk Bilprovning	100	Ja
AB Svensk Exportkredit	100	Ja
AB Svenska Spel	100	Ja
Akademiska Hus AB	100	Ja
Apoteket AB	100	Ja
Apoteksgruppen i Sverige Holding AB	100	Ja
Ersättningsmark i Sverige AB	100	Ja
Fouriertransform AB	100	Ja
Green Cargo AB	100	Ja
Infranord AB	100	Ja
Jernhusen AB	100	Ja
Lernia AB	100	Ja
LKAB	100	Ja
Metria AB	100	Ja
Nordea Bank AB (statens andel är numera såld)	13,4	Ja
Post Nord AB	60,7	Ja
RISE Research Institutes of Sweden Holding AB	100	Nej
Saab Automobile Parts AB (numera Orio AB)	100	Nej
Samhall AB	100	Nej
SAS AB	21,4	Ja
SBAB Bank AB	100	Ja
SJ AB	100	Ja
SOS Alarm Sverige AB	50	Ja
Specialfastigheter Sverige AB	100	Ja
Sveaskog AB	100	Ja
Svenska rymdaktiebolaget (SSC)	100	Ja
Svenska Skeppshypotekskassan	100	Nej
Svevia AB	100	Ja
Swedavia AB	100	Ja
Telia Sonera AB	37,3	Ja
Teracom Group AB	100	Ja
Vasallen AB	100	Ja
Vattenfall AB	100	Ja
Vectura Consulting AB (statens andel är numera såld)	100	Ja

	Ägarandel %	Resultatkrav
Justitiedepartementet		
Miljömärkning Sverige AB	100	Nej
Utrikesdepartementet		
OAO Dom Shvetsii	36	Nej
Swedfund International AB	100	Nej
Socialdepartementet		
Apotekens Service AB	100	Nej
Apotek Produktion & Laboratorier AB	100	Ja
Statens Bostadsomvandling AB	100	Nej
Swedesurvey AB	100	Nej
Systembolaget AB	100	Ja
Utbildningsdepartementet		
European Spallation Source ESS AB	74	Nej
Miljödepartementet		
AB Svenska Miljöstyringsrådet	85	Nej
Näringsdepartementet		
Almi Företagspartner AB	100	Nej
Arlandabanan Infrastructure AB	100	Nej
Inlandsinnovation AB	100	Ja
Svensk-Danska Broförbindelsen Svedab AB	100	Nej
Visit Sweden AB	50	Nej
Kulturdepartementet		
Kungliga Dramatiska Teatern AB	100	Nej
Kungliga Operan AB	100	Nej
Voksenåsen A/S	100	Nej